

szédes ungvári tartomány vezérének, Laboreznak üzent hadat és erősségét, az első kövart az országban, elfoglalván, ott, Ungvárbán üte fel fejedelmi székét, s három éven keresztül onnan intéző a további foglalásokat, le a Tokaj-Hegyaljának, s kelet felé, nyugat felé, de főként a Tisza sikságára. És a bölcs kezdet után szerencsésen megalkotá immár ezer esztendőszép hazánkat.

Természetes tehát, hogy most, midőn a honalapítás ezredévi ünnepét méltóképen megülni készül nemzetünk: én, az ország nevezetes pontjain emelendő millenáris hét emlékoszlopnak egyikét — amint a honalkotást is hét vezér vitte végbe — a munkácsai vár-hegyre állíttatni tervezem; és tervemet a törvényhozás elfogadta, sőt az oszlop, valamint a többi oszlopok helyének tüzetes kijelölésével is esekélyselem tiszteltetett meg.

Munkács várának nemcsak fekvése s keletkezése dicső: dicső e várnak multja is: melyből elég legyen csak Nagy Lajos korában Koriatióves hercegre, az utolsó nemzeti királyra, Szapolyai Jánosra s ennek hű rokonára: a reformált hit erős oszlopára, Petrovics Péterre, de főként a dicsőséges Rákóczi fejedelmekre utalnunk, a kiknek e hely legfőbb, legkedvesebb családi varuk volt. I. Rákóczi György, Loránffy Zsuzsánna, Bathory Zsófia, Zrínyi Ilona és II. Rákóczi Ferencz nagy neveinek emléke fűződik hozzá.

Munkács vára fénykorát a Rákóczi-ház idejében érte el; ekkor az úrvá gyermekei igaz jogát s hazája letiprott szabadságát példátlan hősiességgel, példátlan kitartással három évig dicsően védte Zrínyi Ilona korában lőn Munkács világhírűvé, annyira, hogy a hírneves sziklavár rajzai s a bámulatos védelem leírásai Európa minden nemzetét közt el valának terjedve. A fenkölt lelkű anya fenkölt lelkű fia pedig, II. Rákóczi Ferencz, még jobban megerősítette, a hely labánál szabályos hétszög bástyázzal vétető körül Munkács várát, mely az ő haboriában is a szabadságnak utolsó védőbástyájaként szerepelt. Sőt még korunkban, 1849-ben is, a hatalmas Komárom és Pétervárad mellett Munkács vala vitéz honvédeink végső őrhelye. Árpádtól le egész Rákócziig és Kossuth Lajosig hozzá fűződik tehát a magyar dicsőség.

És mégis, vagy talán épen azért, mert Munkács mindenkor a szabadság vára volt, tetszett a szomorú önkényuralom korának e szent helyet gonosztevők tanyájává: f e g y h á z á változtatni, hogy a nemzeti nagy visszaemlékezéseket e ténynyel is lealacsonyítsák, ki csufolják. E n n e k n e m s z a b a d t o v á b b i g y m a r a d n i; az ezredév magasztos ün-

nepe alkalmából Munkács várának, e nemzeti pantheonnak megfelelőbb, méltóbb rendeltetést kell adnunk!

Ily gondolatok vezéreltek, midőn a folyó év május havában a millenáris emlékoszlopnak Munkács legmagasabb bástyáján, az elragadóan nagyszerű kilátást nyújtó „Zrínyi Ilona t e r r a s s e”-án, helyét kijelölém, s a Rákóczi fejedelmek első emeleti, ide nyíló gyönyörű h a t t e r m é t — mely teljesen elkülöníthető — é s z a k k e l e t i m u z e u m m á a l a k í t t a t n i indítványozám a millenáris orsz. bizottságban-bövebben megokolva indítványomat, és mindjárt alaprajzot, tervezetet is mutatván be. Előterjesztésemet Wekerle Sándor volt miniszterelnök ur és Széll Kálmán melegen fölkarolták, a bizottság pedig jóindulattal tudomásul vevé. Ugyane jóindulattal látszik tanusítani a terv iránt a mostani miniszterelnök ur is, a volt igazságügyminiszter, Szilágyi Dezső pedig neki tett külön előterjesztésemre megígérte, hogy — mintán Munkács feyházul több fontos oknál fogva — immár ugy sem alkalmas: az említett hat t e r m e t m u z e u m i c é l o k r a kész leendő bármikor átengedni; s e n é z e t e t osztja Erdélyi Sándor jelenlegi igazságügyminiszter is.

A felállítandó muzium műtárgyainak honnan egybegyűjtéséről is van már, különösen a beregvarmegyei intéző körök meleg érdeklődésével felkarolt tervem; valamint a várnak — e második Vajda-Hunyadnak vagy Frakónak — stilszerű díszítéséről, régi pompájában leendő fokozatos helyreállításáról, hogy így a magyar történelmi emlékeknek szentélyévé, nemzeti művelődésünk északkeleti gőczpontjává váljék. A többi várhelyiségekben pedig, ha a feyintézetet önnét végképen kiszállítják, a muzium igazgató lakásán kívül lehetne pl. — mint Zay-Ugródon — fa-faragászati tannuhelyeket berendezni, s a feyőrség alsó laktanyáit rokkant honvédek menházává alakítani, mely rokkant honfiak egyszerűen a vár és muzeumbeli őrszolgálatot teljesíthetnék.

Igy áll jelenleg a dolog. Egyébként a munkácsvári muzium és vele kapcsolatos intézetek részletes tervezetét a közoktatásügyi tárcza költségvetésének tárgyalásánál szándékozom kifejtetni. De addig is kérve kérem a nemzeti kegyelet és a magyarkultúra minden barátját: segítsék gyenge iparkodásomat hathatós támogatással a kitűzött szép és nemes cél megvalósítására! A honalapítás ezredéves ünnepét északkeleti Magyarország ennél magasztosabb maradandó alkotással nem ünnepelehetné meg.

Thaly Kálmán.

— De kiszállni a halálból,
S a szívekben élni újra!

... Fényes csillag, szoktál-e még
Utra kelni?
Egy-egy éltet ilyen tájon,
A jövőnek eljegyzeni?

— Oh ha szoktál: állj meg a mi
Házunk felett;
Jer, ragyogd be sugaraddal
Az én szegény gyermekemet!!

Szabolcska Mihály.

Itt a tárcza.

Hároméves házasságunk derült egén csak egy felhő jelentkezett, de ez az egy még a legszebb, legragyóbb egünkön is ijesztő árnyként suhant végig.

A tárcza írás volt.
Menyegzőnk után csakhamar észrevettem, hogy férjem minden reggel fokozódó érdeklődéssel veszi kezébe a lapokat s mindig némi elégtelenség látszik arcán, mikor leteszi.

Először azt hittem, hogy szenvedélyes politikus, aki nincsen megeégedve a diploma-tiai körök magaviseletével, de nem mertem megkérdezni, mert azon sok jó tanács között, melyet férjhezmenetelemtől — a házasságotvaló pihenőidő sincs?

Halál helyett husz esztendő.

Nem volt nehéz abban az időben is találni olyan embert, a ki magyarul is németül is jól tudott; de azért inkább érzett németül. Könyves Tóth Mihálynak a szabadságharc idején elmondott s kinyomatott beszédeit is lefordították németre s ott feküdtek azok, mint meg-megannyi vadló tanuk a hadbírószág asztalán.

Ezekből pattant ki azután egy rettentően erős vad.

— Ön írta ezeket a beszédeket? förmedt reá a hadbíró, reá mutatván a nyomtatványokra.

A vádlott megnézte s fejével bólintott igent.

— Tudja-e, hogy mit ért ezekben?

— Hát hogyne tudnám, — válaszolt röviden.

— Ön a felséges császár népét az „én népemnek” merészelt nevezni.

S aztán németül folytató: „Itt azt olvasom: „én népem, vedd eszedbe azokat a melyek a te békességedre valók!” — továbbá: „én népem! hallgass reám!” Ön írta ezt is, beösméri?

— Beösm-rem, — válaszolt K. T. M. de hiszen azok szentírásbeli helyek.

— Micsoda! — vágta vissza a hadbíró, — szentírásbeli helyek! Azok egy lázadó s lázító kifakadásai... Ön népe... ki az ön népe? hát van önnek népe? ön a felséges császár népét akarta elcsábítani. — Valóságos felségsgértés! És még beösméri. Rettentő vakmerőség.

Azután következtek a többi vádpontok, de a koronája még is volt, hogy a rebellis magyar nemzetet „én népemnek” merse szólítani.

És kimondták az ítéletet. Maga elbeszélte több ízben, hogy mikor az ítélet a hadbíró ajkairól elhangzott: egyetlen izma sem rándult meg. Oly közönyösen hallgatta azt, mint-ha valaki „jó éjszakát” kívánt volna neki. — Beletörődött teljesen a változhatatlanba.

Hiába, akkor olyan idők jártak, mikor az emberek nagyon is megszokták már a halál gondolatát, nem szászor állottak szembe a halállal. A halálra ítélt nyugodtabb volt, mint a ki bujdosott.

Ott állott mezent a hadbírószág előtt. Kihirdettek előtte, hogy a kötél általi halál kegyelemből husz évi várfogságra lett enyhítve.

— Érti ön? kérdezte a hadbíró.

Könyves Tóth Mihály hallgatott s ajkain mosoly vonult végig. Arczizmai megrándultak.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

KARÁCSONYRA.

Bethlehemi fényes csillag,
Mond meg nekem:
Meg vagy-e még, fönt vagy-e még
A kékvő mennyezetten?

Fönt vagy-e még, az vagy-e még
A ki voltál?
A ki ama „hajlék” fölött
Ez éjszaka megállottál?

Az vagy-e még, szoktál-e még
Utra kelni?
Egy-egy éltet, ilyen tájon
A jövőnek eljegyzeni?

Eljegyzeni nehéz, földi
Szegénységre,
— De megváltó, napsugaras
Szeretettel a szívébe!

Eljegyzeni szenvedésre
Szolgágra...
Mig miljókat melegíthet
Föntlobogó lelke lángja!

Eljegyzeni tövisből font
Koszorura...

már praksziszból ismerő — nániktól és bácsiktól kaptam, a legnagyobb számmal az varálódott, hogy óvakodjam a politizálásnak még csak a színezetétől is, mert a férjek az olyan feleségre szoktak leghamarabb ráunni, a ki a világ ügyeivel foglalkozik, mivel — állítólag — ehhez nincsen tehet-égünk.

Később észrevettem, hogy az irodalmi rész köti le figyelmét. Azt hittem, nem tetszik neki a mai irány és új iskola megállapításán töri a fejét, míg egy rezgel világosságot gyujtott agyamban egy eléggé sikerült kis összekülönbözés.

Férjem a tárczát olvasta. Közbe-közbe elragadtatással mondogatta:

— Szép stylus, kedvesem fecseg! a végére érve pedig ámulattal mondja:

— „Egy nő írta!” s ezzel elég komoly arczzal felém fordulva kérdé:

— Ugy-e feleség, leánykorodban te is írtál egy pár tárczát?

— Irtam.

— Meg is jelent?

— Meg!

— Hát most miért nem irsz?

— Nem érek rá.

— Nem érsz rá?

— Hát nem dolgozom én eleget, csak-hogy neked kenvelmet, gond nélkül való életet nyujthassak? Érdemlem én azt a szemrehányást, hogy neked még csak egy tárcza megírásához pihenőidő sincs?

A hadbíró figyelmét a mosoly nem kerülte el, s ráírvallt:

— Mit még ön nevetni merészel; gunyuz a kegyelemből? Mit!?

Az elítelt nyugodtan válaszolt:

— Nem nevettem én hadbíró ur, csak önkénytelenül mosolyogtam. Láthatta, hogy a halálítéletet nyugodtan hallgattam; bele is nyugodtam, mert tudtam, hogy van joguk és hatalmuk önöknek engem az élettől megfosztani, de az már még sincs hatalmába sem a hadbíroságnak sem a földön semmi hatalomnak, hogy husz évvel előre rendelkezék. Husz év roppant idő... gondoljon csak vissza 20 évre. Mennyi változás ennyi idő alatt. Hátha még előre gondolunk... mi történhetik husz év alatt. Halált mondhatnak rám, de a husz évi fogság még Istennel van megírva. Csak ezt akartam mondani.

— És ön mégis husz évig fog ülni láncban és vasban. Az ítélet ki van mondva. Vigyék el a vádlottat!

Elvittek, de csakugyan Könyves Tóth Mihály jóslata teljesült, mert a husz év kegyelemből hét évre olvadt le,

Ember tervez, Isten végez!

K. T. K.

Az emberi szolgálásról.

Ego sum Via, Vita et Veritas.

Dőljenek le ma előttünk a felekezetség korlátai s az egy igaz Isten által teremtett lélek emelkedjék fel tisztaságában a földi küzdelmek fölé, a míg a ma este kigyuló világosság fényénél meg nem találja az utat, mely elvezet az emberiség létének örök igazságaihoz. Találjunk egy napot, a békének egy aldott napját, egymásra törő ádáz harcainkban a pihenésnek egy napi üdvösségét, s a nyugalom melege átjárva dermedt szívünket, ébredjünk közös emberi mivoltunk tudatára. Kik az egész sivár esztendő romboló tusáiban csak az érdek álorczája alatt kergettük egymást, egy napon im találjunk egymásra a szeretet igazságában.

Mert ugyan mi az embernek istentől való eredete, ha nem közös szenvedésünk jutalmául megígért amaz egy akoi és egy pásztor után való vágyakozásunk, a mely minden hívő ember lelkének legnemesebb tartalma? Csakhogy

az embert ti is ne szavai, de cselekedetei szerint itéljétek meg és bár látnátok végre velem ti is valamennyien, kiknek szeméről a sötétség ma sem oszlik, hogy nem azok tanítják az igaz hitet, a kik mézes ajkkal, csalfa szívvél hirdetik ti nektek, hogy legelőbb is ő bennök biztatok, ő nekik higgyetek. Ez a hitnek szolgálása, vagy ha jobban belátjátok: a szolgálásnak hite. Akármiképp nevezitek, ne higgyetek egyiknek sem, mert az igazságban egyedül uralkodó Ur Isten mindnyájunkat egyformán embernek és szabadnak teremtett.

Ezek pedig a hitet az egyformára és Isten képeire teremtett emberek különválasztására használják, hogy egyformán szolgálkák, magokat urrá, a kifarradt lelkek fölött bítor hatalmokat örök időnkig tartóvá tehessek.

Oh, emlékezzetek ma vissza arra, a kinek nevében annyi ájtatos hazugság hagyja el ma a sok farizeus szenteskedő ajkát; lassátok, hogy az jászolban született és nem papi fejedelem volt, hanem mint az embernek fia, együtt szenvedett a szegényekkel és nem hagyta el az igazságot, hanem érte a keresztján latrok között megfeszítettet. Elméteket hát a tömjén füstje el ne kábita, ködének homályán törjön keresztül a világosság és a bethlehemi csillag vezesse vissza lelketeget az igazi hit ama bölcsőjéhez, a melyből egykor az isteni megváltás, az egyetemes emberi szabadság üdvözítő eszméje világra kelt.

Az a nép, a melynek kebelében ama bölcső ringott, Istennek igazságait más népekkel meg nem osztotta. Kincse elbizakodottá, gögje szolgálá tette; papi fejedelmek, császár katonái szedelmét, országát igába hajtották. Hitét es hazáját felszabadítani, az Egy Isten áldásával a pogány kétségek gyötrelmeiben boldogtalan világot üdvözíteni, az egész emberiséget egyetlen egy lánczozal, a szeretet testvéri lánczával összefűzni, rendeltetésének egyetemes örök céljait föltárni, szabadságára megtanítani: ez volt a megváltás és ennek jutalma lón az ostor, a kereszt és töviskoszorú.

És vajon ki volt a Nazárethi Jézus ítélő bírója? Vajon a zsidó nép küldte-e legnagyobb fiát a Golgothára, ki világtörténeti misszióját

teljesedésbe vitte? Oh! nem a nép feszítette őt keresztre: az emberek szolgálása gyilkolta meg gyalázatos halállal a szabadság prófétáját.

És bár az ő lelke testének halottaiból harmadnapra feltámadott: im nézzetek és lássátok, hogy él, körültek és bennetek uralkodik ma is, mint hajdan, a szolgálásnak és zsarnokságnak sötét szelleme és mint eleitől fogva, csak oly ádáz kitartással harcol a megváltó világosság ellen!

Évezredek története hány Golgothának véres emlékét őrizte meg! És az emberi haladás útján ma is hány Golgotha emelkedik! Ez a világmegváltó szabadság küzdelme az emberi szellem szolgálása ellen.

Mi hát a megváltás titka, a melynek birtokában az örök ellenség fegyvereit legyőzhetjük?

A legnemesebb szívek hiába ontották volna e véreket az emberi szenvedések mérhetetlen tengerébe s e vértengerből soha sem fog a boldogság és béke szigete kiemelkedni? Avagy örök vaksággal verte-e meg az emberiséget minden teremtménye között legmagasabb hivatásra teremtő Istene, hogy a legfényesebb elmék által gyújtott világosságnál sem ösmeri meg ellenségének hatalmát?!

Oh szegény, sok sötét évszázad terhétől elnyomott ember, te még most is félsz a világgosságtól!

Testvéreim, tovább ne késsünk szabadításuk meg szemeinket a mult idők homályából maradt hályogtól. Lássuk meg végre szabadon az ellenséges hatalmaknak egymást felváltó korszakok során bevehetetlen sáncokkal, megmászhatatlan bástyákkal égre meredő ormokkal utunkban álló erősségét.

Ha meglátjuk, ha fölismerjük, csak rajtunk áll, hogy haladásunknak többé megállást parancsolni ne tudjon. Ez a mindedig bevehetetlen erősség a kiváltságok ama vára, melynek lerombolása nélkül az emberi boldogság soha célját nem érheti, a melynek rengeteg követt könny és vér tapasztja össze.

A félénk vakság, a csüggedő gyávaság osszerezzen az utolsó nagy küzdelem gondolatára. De a bátraké az igaz Isten segedelme.

— No van, van, édes uracskám, de lássa olyan sok apró dolog van a háznál, a mi nem terhel ugyan, de mégis nekem kell elvégezniem. Gondolja csak, hogy magának leszakad egy gombja, vagy kifeslik a keztyűje, ki segítene rajta, ha én akkor épen tárczáirásban lennék?

— Apróságok! Azért a pénzért, a mit egy jó női toll szerez, akár állandó varrókisasszonyt tarthatna a háznál.

— Igaz, igaz, tarthatnék. Hanem mikor maga hazasiet a hivatalból, hogy öltöztessen gyorsan «salonba», mert a ministeriumba kell mennie, én meg oda volnék valahol ihletet keresni, ki adna elő a ruháját, ki rakna gombot a kézelőbe? Bizonyosan ferde nyakkendővel menne el.

— Kifogás! Ha egyszer elhatároznád, hogy orsz, találnál okos hangulatot itthon is!

— Hangulatot? Itt? — szóltam most már én is hangosabban — mikor az ember még legjobb almat aludná, sikoltó kiállítás ijeszti fel: «Vigyenek friss vaját, tojását!» hogy az ember rekedtséget kívánna valamennyi rákospalotai asszonynak. Azután végössza nincs a lármanak. A szemetes csenget, a csirkés kofa sipit, rákezdik a szőnyeg porolást, mire elvégzik azt, hiszem meg-üketültem s csak a melankolikus «Handléé, handléé!» meg a kínok kinjával siránkozó verklík győznek meg arról, hogy az ember füle dobja sokat elbir.

— Értem! Nem tetszik az udvari lakás. Irjon tárczát, lesz villája a városligetben!

Most vett m csak észre, hogy mennyire elszóltam magamat. A szemrehányások hosszú sorozata következett ezután. Közbe-közbe, a mikor szóhoz jutottam, mentegetni igyekeztem magamat, de bizony nem sikerült férjemet megbékítenem, míg végig nem pattogtatta a haragos férjek szótárát. Azután szivarra gyújtott és elment.

Én pedig az üres kávéskanna mellett azon kezdtem elmélkedni, — hogy mily igazságtalanok is ezek az urak, mily sokat kívánnak a szegény asszonytól! Könnyű volt nekem leánykoromban tárczát írnom, mikor egyébre sem volt gondom, mint a virágaimra, meg egy éles torku kis kanári madárra. Megjelenése sem ütközött akadályba, hiszen a «Mezővári Közlöny» szerkesztője az apámnak egy fogas ügyben kliense volt. A mi pedig talán még ennél is fontosabb, a mezőváriak nagyon jószívű kritikusaik voltak nekem; férjem meg most kijelentette, hogy tárczámnak vajamelyik fővárosi lapban kell megjelenie.

Merengéseimből a leány riasztott fel, ki — fejét bedugva — kérdé, hogy mit hozzon a piacról? Hirtelen összeállítottam a menut. Férjem kedvencz ételeit választottam, hogy kibékítsem s kárpótoljam a meg nem írott tárczáért.

Az ebéd elfogyott, de a tárcza gondolata

megmaradt s időnként, ha egy-egy hölgy tolat látta megmozdulni, kifejezésre is kelt.

Nagyon bántott a dolog, annál fogva elhatároztam, hogy csakugyan írok már valamit, hiszen tárgyam volna elég; itt is, ott is hall az ember, meg magunkkal is sok minden történik, egy kis színt adunk neki és kész a tárcza. Igen, de mikor vessem papírra, hiszen a mi kis időm marad a háztartásból, azt örökös számolással töltöm, hogy hátha meg tudnék sprórolni a konyhapénzből egy néhány forintot és idővel alapítotagnak léphetnék be a nőegyletbe. Az azonban nem akart sikerülni. Végre egy februári napon, befejezve számolásomat, látom, hogy egy kis gondoskodással 20 frt megmarad, mert erre a hónapra is épen úgy kikaptam a konyhapénzt, mint a 31 napos hónapra. A husz forintot mindjárt félretettem, nehogy a sor reá kerüljön s örömben leültem tárczát írni.

Elővettem férjem íróasztala fiókjából egy árkus szürke papirozt (az uracskám pazarlásnak tartja, ha valaki fehérre fogalmaz. Azt mondja: sok fogy belőle), kihelyeztem a czeruzát (a férjem ugyan haragszik érte, ha czeruzás írást lát, mert azt mondja, hogy azt nehéz olvasni, de én meg ezzel gyorsabban tudok írni) s leültem.

Alig hogy elhelyezkedtem, ijedt képpel rohan be a leány, hogy kiütötte a mozsár fenekét.

Ez nem sz látott lehetetlennek, miután

Avagy nem azok a nemzetek jutottak-e az emberi tökéletesedés útján legmesszebbre, a melyek az ellenséges hatalom kiváltságainak kevély várát magasatos elszánt küzdelemben immár megostromolták és végkép lerombolták?

Nem illeti a farizeusokat és irástudókat semmi kiváltság! Szolgák valának mindig és a zsarnokság kezébe jutatták, meggyalázták és megfosztották az igazságot. A szabadság után vágyódó emberi szellem egyetemességét megosztásra kényszerítették, hogy felette könnyebben uralkodhassanak in saecula saeculorum!

De te nyájas Karácsony-est, jövel hozz munkában elfáradt lelkünknek pihenést, az emberi nyomor fölött csüggedő szívünknek vigasztalást, hazugsággal megzavart hitünknek megnyugvást, gyermekeink örömeiben reménységét, hogy a te fényesség világánál, a mit mi csak a távolban sejtethetünk: ők megtalálják az utat, életet és igazságot!

Sextus, a kiátkozott.

Ujdonságok.

B. Ū. K.

Olvasóinknak, előfizetőinknek, dolgozó társainknak, a függetlenségi és 48-as párt vezetőinek, közvitézeteinek és magyar hazánk minden hű fiának boldog és üdvösséges karácsoni ünneplést kívánunk.

A „Debreczen” szerkesztősége.

* **Ünnepi számunk.** Lapunk mai számát a karácsoni szent ünnepekre tekintettel akkora terjedelemben jelentettük meg és olyan kiváló írók jobb dolgozataival töltöttük meg: hogy e tekintetben verseny nélkül állunk a vidéki hírlapok között. Nyolcz oldalas fölapunkon kívül két teljes iv mellékletet adunk s így mai számunk 24 oldalra terjed.

Fölapunk tartalma:

Karácson. Irta: Dr. Nagy Zsigmond.
A munkácsi vár a jövődében. Irta: Thaly Kálmán.
Halál helyett husz esztendő. Irta: Könyves Tóth Kálmán.

cserép mozsaram volt, hanem azért kimentem helyszini szemlét tartani.

Ugy volt. A tárczairásnak mára vége, gondolám s azon töprengtem, hogy hol veszek én manapság cserép mozsarat? Ezt valamelyik nagymamától örököltük s férjem nagyon szerette, mert a rézmérgezését kizártnak látta az így törött czukorban. A husz forintom megcsontul, ugy de azért még marad szépen, ha mozsarat kell is vennem.

Pár hét mulva, mikor már a szerencsétlenül járt mozsarat elfelejtettem, épen nagymosás napján, megint ihletem jött az írásra. Hozzá készültem. Ez alkalommal már többre mentem, mert bele is kezdtem:

„Elegáns egyszerűséggel öltözött . . . kopogás az ajtón, belép a mosóné.

— Kezit csókolom nagysága, kérném szépen, ha jövő mosásra nagyobb teknőt tesszenék venni, mert a mostani már kicsi.

— Jól van, Csurkáné, meglesz.

Pedig bizony nem volt jól, mert ihletem is elrepült, a husz forintomat is alapos veszedelem fenyegette.

Na de rövid időn azt is elfelejtettem mert már majdnem mindennapi lett közöttünk a tárcza kérdése.

Egyszer, épen február 28-án, megint jó kedvem kerekedett az íráshoz.

Az emberi szolgálógról. Irta: Sextus, a kiátkozott.

Tárcza: Karácsonyra (vers). Irta: Szabolcska Mihály.

Tárcza: Itt a tárcza. Irta: Dr. Varga Bálintné.

Ujdonságok.

Az anyakönyvi hivatalból.

Mutató tábla.

Csarnok. „Az új világ” cz. népszainmüből (versek). Irta: Eötvös K. Lajos.

Epigrammok. Irta: Kulcsár Imre.

Nyílt levél. Irta: Egy magyar polgár.

Tözsde.

Hirdetések.

A melléklet tartalma:

Karácsonykor. (Vers.) Irta: Kiss Pál.
Karácsoni gondolatok. Irta: Kiss Ferencz.

Vadász dal. (Vers.) Irta: Nimród.
Hirdetések.

A „Debreczen karácsonyfája” tartalma:

Karácsonyest a kunyhóban (vers). Irta: Kósa Ede.

Az oroszlan. Irta: Vértessy Gyula.

A pauperismus. Irta: Dr. Bartha Béla.

Az özevgy és fia (vers). Irta: Dr. Varga Bálint.

Vak emberek. Irta: Karczag Vilmos.

A hajduk Lengyelországban. Irta: Szabó József.

Az ő imája. (vers.) Irta: E. Kovács Gyula.

Csillagászat. Irta: Simon István.

A Vesuvon. Irta: Sinka Sándor.

Gavallérosan. Irta: Tassai Miklós.

Az őrangyal. Irta: Kuthi Zsigmond.

Ujra ő. Irta: Vántsa György.

Karácsonyra. (vers.)

* **Karácsony a templomokban.** Az ev. ref. templomokban karácsony első napján délelőtt következő lelkészek lépnek szószékbe: a nagytemplomban Dicső József, a kistemplomban Könyves Tóth Kálmán, a Kossuth-utcai templomban Kiss Albert, az iskolályiban dr. Bartók Jenő. Istenisztelet végeztével mindenik templombau urvacora osztás lesz. Az ünnep többi részében a legátusok teljesítik

Most még többre mentem. Eljutottam egész addig, hogy:

„Elegáns egyszerűséggel öltözött fiatal mama . . . egy kas fa ürült ki a kunyhóban nagy kopogással, reá a leánynak egy sohajtása hallatszott, ki úgy látszik sokat talált felhozni egyszerre. Pár perc mulva nyílik az ajtó s egész közömbös hangon jelenti a jámbor, hogy: — Nagysága kérem, behoztam az utolsó kas fát.

— Mit mond? A fa elfogyott? Hiszen mindég elég volt novembertől májusig!

— Kérem szépen, most kemény tél volt ám, meg hosszú is, most is úgy kell fűteni mint rendes időben új évkor.

— Jól van kimehet, majd rendelek. A tolat lettem s azt hittem, örökre. Husz forint deficittel és tárcza nélkül mentem át a másik hónapra. . .

Sok viz folyt le a Dunán. Volt már szép utcai lakásunk a budai vároldalban, ott hagytuk, sőt a Dunától is messze szakadtunk.

A változott viszonyok között új teendők foglaltak el bennünket, az uracskám nem sürgette többé a tárczát, de nekem nyomta a lelkemet és elhatároztam, hogy meglepem egyszer vele.

Tavaly ősszel a kollegium udvarán a Kossuth-ünnepélyen voltunk fiacskámmal együtt.

az egyházi szolgálatokat következő rendben: Szerdán délután a nagytemplomban Csutoros Albert esküdt felügyelő, kistemplomban Virág István főisk. szénior, Kossuth-utcai templomban, Sáfáry Lajos IV. é. th., ispotálytemplomban Juhász László esk. fel. Csütörtökön délelőtt a nagytemplomban Virág István, kistemplomban Csutoros Albert, Kossuth-utcai templomban Sáfáry Lajos Délután a nagytemplomban Juhász László kistemplomban Sáfáry Lajos, Kossuth-utcai templomban Virág István, ispotálytemplomban Csutoros Albert. Az ágostai hitv. ev. templomban Karácsony első napján d. e. 10 órakor istentisztelet, utána offertorium a lelkész javára és urvacora osztás. Délután 3 órakor egyházi beszéd. Karácsony második napján d. e. 10 órakor istentisztelet, annak végeztével urvacora osztás. Délután 3 órakor ima. Az istentiszteleteket tartja Materny Lajos lelkész.

* **Karácsonyfa az árvaházban.**

Ma délután igazán szép és lélekelmélő ünnepély színhelye volt az országos tanítói árvaház. Hatalmas karácsonyfa köré sereglettek az érdeklődő meghívottak, kik között városunk előkelőségei, meg a tanügy munkásai igen szép számmal voltak képviselve. A gyermekek örömet tollal nem lehet visszaadni, azt csak látni, érezni lehetett, a mint ragyogó arccal, könyttől csillogó szemekkel gyönyörködtek a feldíszített, különféle tárgyakkal megrakott karácsonyfa láttára. Volt is nevetés, ujjongás, a mint ki-ki megkapta a maga ajándékát. Együtt örültünk velők mi felnőttek is, mert közéjük vegyülve kivettük részünket az ártatlan öröme élvezetéből. . . . A megjelentek általános elismeréssel adóztak az árvák buzgó gondozóinak s egy kedves emlékekkel gazdagabban siettek haza, hogy egy, még ennél is szebb, a maguk családi örömeiben is résztvehessenek. Mi pedig, tarfejű aglegények, kik a rideg, füstös kávéházba — mely most elhagyatottan, szomorúan áll — kik a más családi körébe szóródtunk széjjel, hogy aztán mégis csak hazatérjünk a rideg magányba, elmélkedni bajaink felett A szeretet eme szent ünnepén, az év e legszebb estéjén kétszeresen sajog a családott kebel, a bűnös lélek fájdalom elviselhetlenné válik, a nyomor is sokkal súlyosabb, mint az egyforma eszöndes köznapon. Nézzétek jól meg ez árva-sereget! Közöttük sem egyenlő az öröm, ott is akad már vérező kebel. Azoknak a lepergő gyöngyöppeknek egy jó részét nem az öröm, de a fájdalom sajtolta ki. A

Szorongtunk, fáztunk, mégse igen láthatuk volna Kossuth-bácsit. Egyszer csak ott termelt egy jó-zívű tanár ur, rendezői szeretetremélőséggel helyet csinált, még föl is, emlegette, meg is puszigatta fiacskámát s megmutatván neki Kossuth-bácsit, bevitt bennünket a jó meleg szobába.

Mikor eljöttünk, azt sujtam az uracskám fülébe: Ha ez az ur szerkesztő volna, most irnék neki egy tárczát.

A nyáron a Margit fürdő bejáratánál kivel találkoztunk? A kis fiacskám pártfogójával! Tárczairásra szólítja fel az uramat.

— Hogyan? Hát tanár ur szerkesztő? És épen tárczát óhajt?

— Igen kérem, épen tárczát és jelenleg éppen férjétől, azaz hogy ha talán nagyad megírná?

Megint kísértelt a tárcza. Az uram nem szólt, de nekem úgy rémlett, mintha tekintetén folyvást ott ülne ez a kérdés: „Fel-ség, hát hol a tárcza?”

Na, a miért nem sürgette, szerzek neki egy kis meglepetést. Ha a szerkesztő ur is úgy akarja, karácsony első napján ezzel lépek elébe: „Uracskám, itt a tárcza!”

(Csak most meg már azt ne vesses szememre, hogy a más kedvéért irtam. Mert hát . . . oh azok a férfiak!

Dr. Varga Bálintné.

szegény árva homlokán összevont szemöldök, mely redő látszik s csendesen vonul meg egy szögletbe, hol ábrándos szívvvel engedi át magát a fájó visszaemlékezésnek. Szinte látja a csöndes, eldugott falut; benne az egyszerű, szegényes iskolát. De nem! Nem az iskolára, nem azokra a kedves játszótársakra tévedt most gondolata. Nem rájuk, kik játék közben is olyan megkülönböztetett figyelemmel, gondossággal és szeretettel bántak vele. Az édes-apa, az édesanya képe tűnt föl előtte. Azok ugyan nem állítottak fenyőfát a „tisztá szobá”-ban, nem világították ki apró gyertyákkal, nem is rakták tele csecebecsékkel. Egy pár aranyos dió, alma, egy kis kalács volt a szívből adott, szívesen fogadott ajándék. De szerető lelkük forró hevével szorították keblükre, ölelték csókolgatták . . . Kicsiny szíve ma is összeszorul, lelke fájdalmasan vergődik s kipirult arcán végigesorog a kisajtott patak . . . Öröm és bánat . . . szülők és árvaház . . . Fény és homály egymással karöltve s — Reviczky szerint — csak kellő hangulat és ime, itt van az élet fényképe.

*** Nincs többé vasúti szerencsétlenség.** Simon István helybeli ev. ref. tanító, lapunknak szorgalmas munkatársa, a ki legutóbb isegysikerült kötetet bocsátott a karácsonyi könyvpiazzra, egy igen áldásos találmánnyal gazdagította a világot. Az ő találmánya megszünteti a vasúti szerencsétlenségeket, a melyek pedig az egész földterületen ezer, meg ezer ember életébe kerülnek évenként. Valóban, ha találmánya a gyakorlatban beválik, az emberiség Simon Istvánnak, nagy hála alá lesz kötelezve. Pedig azt kell hinnünk, hogy a találmány jó, mivel több szaktudós, kikkel Simon felfedezését közölte, bátorította őt arra, hogy találmányára kérjen szabadalmat. Sok unszólásra ezt meg is tette, s a szabadalom-levelet ma ő felsége aláírásával ellátva a kereskedelemügyi minisztérium útján megkapta. A találmány címe: „Vonat összekötő közlések meggátolására szolgáló berendezés,” melyre felhívjuk a vasutak és a szakmába vágó körök figyelmét. Az érdekes és nagyfontosságú találmányról közöljük a következő ismertetést: A találmány lényege az, hogy ha téves váltó-állítás következett két állomás között két vonat szembe indul egymással, azonnal elektromos csengő szólal meg úgy az egyik, mint a másik lokomotivon és pedig a vonatvezető szomszédságában, ki is, a mint ezt a jelzést hallja, azonnal megállíthatja a vonatot. De ezen kívül a két állomás között robozó vonatok vezetői telefonon megkerdezhetik egymástól utirányukat, menetsebességüket és így elháríthatják az összekötő közlést.

Az elektromosság vezetésére a vasúti sínek felett körülbelül fősín-távolságnyra egymástól két elszigetelt csupaszig drót vezetendő egyik állomástól a másikig, a hol minden összekapcsolódás vagy levezetés nélkül végződnék. E drótokkal olyan villa alakú rud közli az áramot, mint a minő a felső vezetékü elektromos vasutak kocsjain tényleg alkalmazásban van.

Mig egy vonat mozog két állomás között, addig csengetés nem történik, míhelt azonban másik is lép a pályára, azonnal áramzárás következik be, s a csengők megszólalnak.

Az állomások vágányai felett is lesznek vezeték, a melyek a sínnel együtt lesznek válthatók. A tilos vágány vezetői pedig egymással kapcsolandók össze, mi által az következik be, hogy ha az állomásra berobogó vonat ilyen vágányra téved maga-magának azonnal csengetni fog, mely esetben a vonatvezető rögtön tájékozva van a veszedelemről s a vonatot idejében megállíthatja.

*** Eljegyzés.** Dr. Körössy Kálmán helybeli fiatal ügyvéd ma vált jegyet Körössy Sándor mező-sassi földbirtokos leányával Körössy Idával. Az eljegyzéshez a rokonok, barátok és jó ismerősök őszinte jó kívánságai fűződnek.

Művészi siker. Bosznay István ev. ref. főiskolai tanár, tehetséges fiatal festőművész barátunk művészi törekvését szép siker koszorúzza. Az őszi műtárlaton feltűnést keltett szép festménye, a „Somogyi aratók” cz. a műczarnok igazgatóságától vett értesülés szerint „megvétellett.” Gratulálunk!

*** Vízvezeték Debreczenben.** A jog és pénzügyi bizottság tegnapi elmaradt gyűlésén tárgyalta volna a vízvezeték ügyét, így azonban ezen napirendről oly sokat levetett úgy az ünnepek közben tartandó üléseken kerül csak szóba. Erkezett már be ajánlat elég, sőt össze is vannak állítva előnyei szerint. Az ajánlatokról és azok feltételeiről a következőkben számolunk be: a W a l s e r Ferencz-féle részvénytársaság hajlandó a vízvezeték előmunkálatait a végleges költségvetés 4%-áért elkészíteni. A Z e l l e r i n N.-féle részvénytársaság a költségvetési végösszeg 3%-áért, legcsekélyebb díjazásért hajlandó vállalni pedig a H u n n i a-féle részvénytársaság, tudniillik a költségvetés összegének 1 1/2%-áért, ennek azonban hibája az, hogy mint kisebb vállalat kellő garanciát nem nyújt. A C. C o r t e és tsa cég, ajánlata szerint hajlandó az összes vízvezeték előmunkálatokat minden díjazás nélkül elvállalni, kiköti azonban, hogy a vízvezeték kiépítésének keresztülvitelével ők bírássanak meg. A próba-furrást ők eszközölnék, még pedig a város költségére, körülbelül 4-5000 frtba kerülne. Szakasztott ilyen R ö s z l e r R i c h á r d és T ö t h Béla építésszek ajánlata. Ajánlattevő részvénytársaságok mindegyike kötelezik magokat, hogy első sorban a város területét, másodsorban annak külbirtokait esetleg idegen területet tesznek kutatás tárgyává. A W a l s e r-féle társaság biztosítékul, készpénzt is hajlandó letenni, kártalanítási összeg gyanánt.

*** Eljegyzés.** Mandel Dezső Nyérczéről eljegyzett Deutsch Ilona kisaszszonyt Debreczenből.

*** A debr. iparos ifjuság önképző egyesületének bálj.** Alig egy pár nap választja már el a közönséget az oly szépnek és látogatott-nak ígérkező iparos ifjusági báltól, mely az egyesület pártoló haladását lelkükön viselő őhajára, a Bika szálloda ujonnan díszített termében rendezték. Ez a multság lesz koronája az életrevaló ifjuság által eddigéle rendezett s a közönség által folyton meleg pártfogásban részesített multságoknak. Az elérendő siker orozslánrésze Debreczen város önálló iparosai nejeit s a rendezőség angyal-arcu, tisztelhetli leánytagjait illeti meg, kik teljes odaadás-al fáradoztak annak előmozdítása érdekében.

*** Egyházi adományok.** O l á h Ferencz bódmezővásárhelyi tekintélyes polgár, ki a múlt évben orgonó-építésre 5000 frtot adott, a napokban 20.000 koronás alapítványt tett az ottani ev. ref. egyház részére; oly ki-kötéssel azonban, hogy míg ez alap 4 millió koronára nem rug nem használható fel.

*** Tíz és 5 krosok bevonása.** A pénzügy-miniszter az osztrák pénzügyminiszterrel létrejött megegyezése szerint — mint a hivatalos lap közli — elrendelte az osztrák értékű 10 és 5 krajczáros ezüst váltópénznek — ez utóbbi már amugy is régen kiment a dívatból — a forgalomból való bevonását. Ennek következtében a két váltópénz 1897. január 1-ig maradhat a törvényes forgalomban, de az állami pénztárak és hivatalok 1898. december 31-ig tartoznak azokat elfogadni.

Párisi Divat. A tavaly ily címen megindított divatlap második évfolyamát kezdi meg januárban. Most, mikor a francia izlés, divat még a szokottnál is jobban uralkodik mindenben, Magyarország művelt ölglyközönségének okvetlenül szüksége van olyan lapra, mely ezt a francia izlést igazán tisztán tükrözze vissza. S a Párisi Divat megfelelt e feladatnak. Hogy megfelelhessen, arra képessé teszi az, hogy képei csupa fényképek után készült másolatait a párisi legelőkelőbb divattermek mintaruháinak; cikkei pedig tudomására hozzák a hölgyeknek mindazon újításokat, melyeket Páris a divat terén kitalált. Többi cikkei a háztartásnak, társadalmi szokásoknak, lakásberendezésnek, kézimunkák, főzésnek tárgyában adnak tanácsot. A Párisi Divat még azon hölgyek számára is lehetővé teszi azt,

hogy igamán francia izléssel és eleganciával öltözködjének, kik vidéken laknak, kik ruháikat maguk készítik, sőt a kik ruházatukra nagy összeget nem is adozhatnak. Megismerteti a hölgyeket a budapesti legjobb bevásárlási forrásokkal s a szerkesztőség minden megrendelés, bevásárlás dolgában kész örömmel van segítségére az olvasóknak, valamint kérdéseikre is kimerítően felel a szakszerzői üzenetekben. A divat- és kézimunka-rész két nagy ívet foglal el lapban; — ezekhez járul még harmadik ív gyanánt a regénymelléklet, mely négy nagy lapon közel illusztrált regényeket s ezek mindig a legújabb s legérdekesebb francia regények közül vannak kiválogatva természetesen úgy, hogy e lapban jelölnek meg először.

Kéthetenként szabásmintáit és havonként egyszer színes divatkép járul a laphoz.

A „Párisi Divat” előfizetési ára egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. A „Pesti Hírlap” politikai napilappal együtt egész évre 18 frt, félévre 9 frt, negyedévre 4 frt 50 kr. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal.

*** Minden háznál nélkülözhetetlen a Vértess győgszerész kitűnő Ferencz pálinkája, mely hirtelen rosszallétnél és mindenféle betegságnél a legmeglepőbb sikerrel használható.**

Az anyakönyvi hivatalból.

(Házasságkötések 23-24.)

Papp Ferencz és Va. Julianna.
Huszár Lajos és Ujvári Julianna.
Komádi István és Monori Zsuzsánna.
Tóth Mihály és Kovács Erzsébet.
Harstein József és Lichtstein Louise.

(Házassági bejelentések 23-24.)

Szabó János és Györfi Klára.
Szegedi Mihály és Helmecci Zsuzsánna.
Fedák Ferencz és Habik Mária.
Marjalaky György és Karolyi Anna Mária.
Hadhazi Imre és Krisztik Antónia.
Kálmánczhey Albert és Hajdu Eszter.
Kallai István és Vincze Zsófia.
Gombos István és Hüse Sara.
Bogdán Mihály és özv. Csóri Józsefné.
Sipos János és Erdélyi Julianna.
Nagy István és Mezei Eszter.
Falk Ármán és Spitz Róza.
Fried Ignác és Schleifer Hermína.

(Születtek decs. 23-24.)

Szabó Sándor Imre) ref.
csatajai Csabay Gyula (Erzsébet),
Mária, Lujza (róm. kath.),
Palfi József (még nem kapott) ev. ref.
Pataki Sára (Mária) ref.
Kecskeméti Julianna (fiu) halva született ref.
Kis József (Erzsébet) kath.
Nagy József (Julianna) ref.
Tóth Tacsai János (fiu) ref. halva szül.
Matkó István (István) ref.
Fábró László (László) kath.
Antalovics József (István) kath.
Kóti Lajos (Lajos) ref.
Babotán Zsófia (János) g. kath.
Pávai Gábor (Gábor) ref.
Rózsa Sándor (Erzsébet) ref.
Törő Zsuzsánna (Géza) ref.
Ignáth Márton (Margit) ref.
Kovács Mihály (József) ref.

(Elhalálosások 1898. decs. 23-24-én.)

Birinyi Ferencz ev. ref. 6 éves torokgyík.
Szabó István ev. ref. 55 éves rák.
Lakatos István gör. kath. 55 éves tüdővész.
Tomkó Margit Mária ev. ref. 2 hón. görcsök.
Báthori Gábor cv. ref. 7 hón. bélhurut.
Özv. Fodor Andrásné Némethy Julianna ev. ref. 71 éves aggkór.
Ifj. Boros László ev. ref. 26 éves tüdővész.
(Glaaber József izr. 75 éves szervi szívhaj.
Sztilyagi Gábor ev. ref. 78 éves aggkór.
Szerencsi Gézáné Kovács Ilona ev. ref. 78 éves tüdőlob.
Mihályházi Endre r. k. 90 éves aggkór.
Kecskeméti (fiu) halvaszületett.
Bodó Sándor ev. ref. 58 éves a yvérömlény.
Gulyás Antal r. k. 16 éves tüdőlob.
Tóth Juczi (fiu.) halvaszületett ev. ref.
Elek Róza ev. ref. 5 éves vörheny.
Somogyi Mihály ev. ref. 14 hón. tüdőlob.
Buzás Elek ev. ref. 52 éves agylob.
Nánási Erzsébet ev. ref. 4 éves bélhurut.
Sütő György ev. ref. 6 napos görcsök.

MUTATÓ TÁBLA.

Szerkesztéségi hivatalos órák: d. e. 9—12-ig
p. u. 2—5-ig.

Kiadóhivatali hivatalos órák: d. e. 7—12-ig
p. u. 2—8 óráig.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

Népkönyvtár az Árok-utcai teányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a kereskedémi palotájában.

Anyakönyvi hivatalos órák:
Délelőtt:
Hétfőn) 11—12 óráig.
Csütörtökön)
Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)
Délután:
Minden hétköznap 2—5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9—12 óráig.

A debreczeni kir. járásbírószék szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden és pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenésük minden szerdán.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényhöz a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11-órakor.

December 26. A debreczeni munkás dalegylet estélye a „Korona” vendéglőben.

December 26. A debreczeni iparos ifjuság önképző egyesületének bálja a „Bika”-szálló dísztermében.

December 31. A városi levéltárnoki állásra hirdetett pályázat lejárt.

December 31. A „Zion” debreczeni betegsegélyező egyesület Sylvester-estélye.

December 31. Az István-gőzmalom munkásainak Szilveszter-estélye a Margit-fürdőben.

Az Új világ

cz. népszínműből.

Irta: Eötvös K. L.

Pevovics kortársdal.

Mint a szép lány büszke selyem kendőjére,
Ordas is kitzte torony tetejére
A selyem lobogót.
Irva vagyon rája nyolczszáz éves jussunk,
Nem tűri Ordas, hogy jobbágy sorsra jussunk:
Nem fizetünk adót!

A selyem hernyónak selyem csak a sirja,
Büszke követségünk csak emlékit sirja
Epresy magába!
Büszke követségre Ordas a jelöltünk,
A ki nem rá voksol, nem nemes előttünk:
Adót a nyakába!

Liberálisok táncdala.

Hejehuja! mézzel folyó Kanaán,
Áldott ország az én jó magyar hazám:
Bora, lánya, kenyeré és nótája
Rádásul meg arany szabadsága:
Dehogy van párja!

Hát még a tánca
Magyar legénynek, lánynak!
Szerlem láncza
Lesz az mindegyik párnak.
Azért hát kiáltuk
Szeles e világnak:
Nincsen párja, nincsen párja
Szép Magyarországnak!

DALOK.

Saskeselyű száll a légben,
Prédája nem volt már régen,
Alá-alá csap, ha látna
Élesett hőst a csatába.

Kinek szaggatja ki szivét?
Kinek hozzák halálhíret?
Ki kopogtat béna karral?
Ki jó haza diadallal?

Hej, miért is nem lehetek
Hős honvédek tiveletek?

Sebet kötnek a vérzőnek,
Koszorút meg a győzőnek.

Dob pereg, a sereg
Indul a csatába.
Bucsuzót bucsucók
Kiséri utjára
Csak nekem ne legyen
Bucsucókban részem?
Odaadom galambom
Érte egész eltem.

Három megye sarkán uradalom malma,
Hej de gyorsan örlet, hej de sok vér hajtja!
Honvéd dicsősége hajnalodott itt fel,
Horvát büszkesége fanyalodott itt el:
Attól piros a víz neki áradt habja.

EPIGRAMMÁK.

(Martialis.)

I.
Nem adom a könyvem, jó Pontilianus,
Ajándékba néked,
Mert a magaddal viszonozhatnád még
Ezt a szívesseget.

II.
Több magtalan gazdag nálad
Ingyen lakik, Sosilian;
En úgy vélem, hogy nagyobb bért
Seuki se kap háza után.

III.
Sohsem eszem otthon, így dicsekszik Philó
És igazat monda,
Mert ha meg nem hívja valaki vendégül:
Korog Philó gyomra.

IV.
Biztatnak, hogy a dus Paulát
Vegyem feleségül.
Nem én! Hisz vén. Várok, a mig
Még jobban megrénül.

V.
Tudós Vácerra, valj' te hirdeted,
Hogy csak holt költő nyerhet hirnevet?
A te elismeréssed végett
Kár volna érnei kora véget!

Kulcsár Endre.

Nyílt levél.

Az »EMKE« mélyen tisztelt vezetőihez!

A »Debrecezen« című lap 260 számában azon örömhírt olvastam, hogy a debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma elhatározta, miszerint ez év utolsó napján, éjjeli 12 órákor az összes harangokat meghuzatja, hirdetőn az Ur dicsőségét, ki megengedte érünk a magyar állam fenállásának ezeredik évét, s halát adván a múltért, leborulva kérje minden hívő Isten vezérlését a bekövetkezendő új évre is.

A fenti presbyteri határozatra Kálócsa Róza urnó, mint az ev. ref. felsőbb leányiskola igazgatónéje, igazi honleányhoz illő módon ad viszhangot. Azon kérelmének ad ugyanis kifejezést, hogy ne csak harang zúgással s hálaimával jelezzük ez emlékezetes órákat, hanem a templomból olyan társas összejövetelekre gyűljünk össze, a melyeken nők megjelenhessenek.

Ez előre bocstátás után most már egyenesen az Emke vezetőihez fordulok kérelemmel, mielőtt elérnők azt az órát, mely a magyarra új ezred év kezdetét jelzi, szólítsanak fel minden rendű és rangu vigalmi bizottságot, — hogy a bárhol is tartandó ima utáni időre társas összejöveteleket rendezzenek a fentebb említett módon. Es mindenütt, a hol összejölünk, az Emke részére gyűjtő szekrény legyen elhelyezve díszes állványon.

En hiszem, hogy egyetlen egy magyar érzelmű egyén sem lesz közöttünk, a ki filléreihez hozzájárulna ama nemes cél megvalósításához, mely az egyesület zászlójára írva van.

Tudni fogja azt mindenikünk, hogy filléreivel most nem alamizsnát oszt, de az új ezred év első óráját is azon nemes érzéssel kezdi meg hogy elősegíti a magyarság terjedését, erősítését és fejlesztését.

Ha az »Emke« igen tisztelt vezető férfiai szeretett hazánk minden részében figyelembe veszik és foganatosítják kérésemet: hiszem, hogy eredménye is lesz; áldásos eredménye lesz, mert hiszen az összegyűlendő öszszégeket a legnemesebb hazafiai érzéssel fogjuk a magyar haza közművelődésének szent oltárává letenni

Debreczen, 1895. decz. 23.

kiváló tisztelettel

Egy magyar polgár.

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.90—92
Uj buza őszre 1896.	7.18—20.
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.28—30.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.15—15.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.51—52.

Bécsi gbontőzsde.

— Érkezett d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	—
Tavaszi » márcz.—apr.-re	7.25—26
Őszi rozs	—
Tavaszi rozs	6.56—58
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.45—48
Tengeri máj-jun.-ra	4.81—82

Nyíltér.

Med. univ.

dr. SIGHERRMANN ADOLF

FOGORVOS.

Rendel: délelőtt 9—12.
délután 2—6.

lakása Kossuth-u. 2152. Kardos-ház

213.

Az »István gőzmalom társulat«

GYÁRTMÁNYAINAK
ARJEGYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbeléptetett eladási, fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmény szerint.

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG NÉLKÜL

Késpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

A Aszali dara nagyszemű	100 kilo
B Szinte » aprószemű	13.20
C Királyliszt	12.80
1. Lángliszt kivonat	12.20
2. Elsőrendű zsemlye liszt	11.80
3. Zsemlye liszt	11.40
4. Elsőrendű kenyér liszt	11.—
5. Közép kenyér liszt	10.60
6. Kenyér liszt	10.—
7. Barua kenyér liszt	8.40
8. Takarmány liszt	6.20
11. Fiom korpa szákkal	3.80
11. » » szák nélkül	3.60
12. Durva korpa szákkal	3.30
12. » » szák nélkül	3.—
Csirke buza szák nélkül	3.80

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig 85 kilogramm.

7. és 8. szám 70

11. és 12. szám 50

Debreczen, 1895. decz. 1.

Karácsonyi meglepetésül

szobbnél szebb
szalon szőnyegek falszőnyegek,
mohair asztalterítők és függönyök

Kardos Lászlónál

Kossuth-utca

fehér és színes batiszt, vala-
mint Cloth és selyemkötények.

*A Csapó-utcai város részen
egy jó lakhás, tágas udvarral
és 1 nyilas ondódi földjével
igen előnyös feltételek mellett
eladó. Bővebb felvilágosítással
szolgál Ssepessy Gusztáv
Péterfia-utca 852.*

**Sz. Dávid István
vendéglőjében**

Kossuth - utca.

Karácsony első és másod napján,
továbbá **vasárnap** és **Syl-
vester-estén**

Zene-Estély

tartatik.

Rácz Károly és Magyarai Testvérek
zenekarával.

Kitűnő pilzeni sör. Iszletes
étkek. Jó borok.

Karlsbadi porcellán,

majolika,
terakotta,

disztárgyak

gyári raktára.

Kávészak- vagy teakészletek 6 személyre 17 darab-
ból finom virágokkal festve és aranyozva 3 frt, 3 frt
50 kr., 5 frttől fejjebb 20 frtig. Fekete kávék tálcával
3 frt 50 kr. Étkező készletek 6 személyre 26 drb.,
virágos arannyal 6 frt, 6 személyre 32 drb. 7 frt 50
kr. 6 személyre 42 drb. a legújabb kivitelben 12 frttől
50 frtig, arany nélkül 10 frt. Tea- és kávék eszéje igen
finom diszszel tizmentes egy vár 20 kr.

6 személyre üvegkészlet boros pohár, vizes
pohár, boros üveg, vizes üveg 14 drb 1 frt 68 kr.,
szalag diszszet, ugyanolyan összeállítás, esilagmetszés-
sel 3 frt.

Vidéki megrendelésnél elegendő az árak meg-
jelölése. Mindenkor a legújabb mintával szolgálak.

Karácsonyi és menyasszonyi ajándék-tárgyak
dus választékban.

Csomagolásnál a legnagyobb gond fordítottatik az
uton történhető károkat megtértem.

lfj. Pájer József

Debreczen főpiacz.

NAGY

Karácsonyi és Újévi Occásio!

HEIMAN és HALMÁGYI

női- és gyermek-felöltő áruházukban

DEBRECZEN, FÓTÉR.

Az idény előrehaladottsága folytán raktárunkon levő nagymennyiségű

kabát, bunda, cap, rádköpeny gallér, gyermekruha,

szőrmeáruban:

persianer, astrachan, carocul, nyest, sealskin, susik,

Thibet, gallér, muff, sapka és colliert

feltűnő olcsó árak mellett

bocsátjuk nagybecsű vevőink rendelkezésére.

Legalkalmasabb

AJÁNDÉK TÁRGYAK

Steiner és Wittmannál

DEBRECZEN, Főpiacz, főposta mellett

Karácsonyi
ajándékok:

Női ruhaszövegek,
veledek, kötények, kendők és egyéb
divatárak

Gyenes Lajosnál
város-ház alatt.

Butorok

szabott árak mellett, a leg-
olcsóbban, legnagyobb választék-
ban és szolid kivitelben csakis a

Killer Ede

dusan berendezett butorraktárában
kaphatók. Debreczen,
Dr. Ujfalu-sy-ház.

Üveg-, porcellán,
tükör és lámpa üzlet

Blattner József

DEBRECZEN,
Főter., Csapo-utca szept. 7.
szám alatt.

Diós

és mákos patkók

Áment József utódánál

BORSY LAJOS

czukrász,
Főter., Vecsey-ház.

Alkalmi vétel.

BRAUN H.

arany, ezüst ékszerész.

Ajánlja karácsony és újévi ünnepekre

arany és ezüst ékszereit

urak és hölgyek részére

Kossuth-utca

Kardos-ház.

Sirkövek

márvány, gránit, syenith, porphirben
stb., egyszerű és diszes kivitelben
tulhalmozott raktár miatt

gyári áron alól.

Kész raktár
mindenféle butormárvány.

Boros I.

sírkőraktáros, Iparbank-
palota.

Altalában

el van
ismerve
hogya
legjobb
és
legszébb

férfi, fiu és gyermek ruhák

a legnagyobb választékban, az országban
a legrégebbi cégénél

Neumann M.-nél

Debreczen, a főpostával
szemben, kaphatók.

HELMAN és HALMAGYI
Tessék!

a tuloldali hirdetést elolvasni.

DEBRECZEN.

Babolchay G.

csemege, bor, scharcuterie,
bodega üzlet

Várad-utca 2087. sz.

Hideg husneműek, csemege félek,

bel- és külföldi borok, liquerek,

pezsgők. Külön özsonnázó

helyiség.

FALLER GYULA
Debreczen, Piac-utca 1901.

Dus raktár
ur
és
női
divatár ukban.

Kálnai és Társa

keztüi és fűző gyár, Debreczen.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

A legújabb úri divat cikkek.

Saját gyártmányu versenyképes

keztüük és fűzők,

melyek mindég a párisi és bécsi
módel szerint készülnek. Nagy
raktár kész fűzőkben.

Schwarz M. L.

a főposta mellett.

Gyermek-
játékok
és mindenféle
ajándék tárgyak
a legolcsóbb
árakban.

KARÁCSONKOR.

Öröm hullámzik át ma
Az egész föld ölén:
A földre szállt az Isten,
Boldoggá lett ma minden,
A hit, remény beváltott!
— Az üdvöt, boldogságot
Még várom, várom — én!

Én nem vagyok megváltva,
Valót vár még hitem.
Imám rebeg még egyre:
Jöjj megváltás szívemre!
Jöjj, jöjj üdvöm világa:
— Te légy enyém leányka
S te megváltod szívem! . . .

Kiss Pál.

Karácsoni gondolatok.

Némuljon el ma a világi zaj, üljön el a pártusák szilaj zivatarra, aludjék ki az izzó szenvedély, mely egyént és társadalmat éget, vonuljon rejtekhelyére a bűn, a nyomor, az iuség, leplet a sebre, mely sajog, fátyolt az emlékre, mely éget, türelmet a kívánságra, mely kielégítés után zakatol . . . derüljön fel ma a földön Isten békeje!

Hisz ünnep e nap, milliók ünnepe e földön. Templommá szentelődik a családi egyszerű hajlék, hol öröm ragyog az arcon, béke nyugszik a szíven s nyájas családi képet ölt magára a templom, hol mindenki egyformán örül a ma születettnek, a ki mindenki szívéhez egyformán közel van.

Minél ritkább az ily bensőségteljes, ünnepies hangulat, annál inkább meg kell azt ragadnunk, hogy a napi gondok s harcok tömkelegéből, az egymást keresztező s egymással élethalál küzdelmet vívó érdekek szájából, a csak maért lehelő kicsinyes szűkkeblűségből magasabbra emelkedjünk s onnan vessünk egy pillantást le és fel, le, a földre egy szomorút, az emberek ádáz tusáira, s fel az égre egy vigaszteljest, — az örök eszmények dicső hazájára!

Micsoda az igazság? kérdezte egykor Pilátus, ki teljesen beválnék századvégi embernek tehetetlen jó akaratával, mely megáll a jó gondolatnál, de azt véghez nem viszi, a hatalom iránti hajlongásával, a népkégy olcsó, s neki miibe sem kerülő hajszolásával s a közömbös nyugodtsággal, melylyel bukni engedti az általa is ártatlannak s igaznak ismert küzdőt, a kit megmenthet vala, de mi haszna belőle?!

. . . Micsoda az igazság? halljuk ma is ezer meg ezer ajakról, midőn a megsértett jogrend, az eltiport ártatlanság, a leszorított érdem, a porba gázolt becsület, a kigunyolt erkölcs, a gyanúsított önzetlenség, a megszeplősített erény, a sárral dobált hazafiság kétségbeesve kiált s velők megosztásáig ható hangon sir fel hozzá s eseng igazságért.

Hol van ma az igazság, mikor a czélhoz jutásra, a meggazdagodásra, az előmenetelre, a hírnévhez jutásra, a hazafiságra, a hatalomra elég a protekció, a meghunyászkodás, a szolgálalkúság, a népbolondítás, a nagy száj. . . ? Bizony Justitia szobra muzeumba került, a divatból kiment s leszerelt nagyságok közé; forgalomban csak a kezéből kivett mérleg van, az is hamisított s a kendő, a kendő . . . az jár kézről-kézre, hogy bekössük vele egymás, vagy a világ sokszor a magunk szemét.

Hja! a kendőzés ma maga egy külön művészeti ág!

. . . Szeretet, könyörület, megbocsátás, te hirdetted ezt is, ma született Jézus! Színarany volt ez a te szádon, színigazság a szívedben; kongó rézgarasos ma a piacon, az aranya, ki tudja, hol szorult meg?

Szeretni önzetlenül, könyörülni haszon nélkül, megbocsátani igazán. . . ?!
„Bolond világ volt hajdanában“ éneklir Cluvia Madáchnál.

Ma önzetlenül a diák szeret, míg diplomája nincs; könyörülni a bárgyuk szokása; a megbocsátásra átvette az egész világ a gyűlölt katonai büntető kódex kenetes §-át. Istennél a kegyelem! — s a pálcza recscsen, jó, a fejéhez is nem vágják a szegény deliquensnek.

Hisz a kapott bántalmat igyekezzünk kamatostul visszaadni s nem az bánt, hi a vett jókat meghálálni nem tudjuk, hanem az, ha a vett sérelmet visszatörölni nincs alkalmunk. Elleneink romlása kedves látvány, elleneink jaja édes zene, elleneink halálhörgése diadalének, rideg lelkünknek. A hitelező könyörtelenül huzza ki a sokszor nem is bűnös, csak szerencsétlen anya feje alól az utolsó vánkost, üti ki a síró gyermek kezéből az utolsó falatot. Joga van hozzá, nyugtatja meg lelkét s nem veszi észre, hogyha Isten is azt tenné vele, a mihez joga van: hova lenne nyomorult lelke? A megbántott, elcsapott, rosszmunkás sötét éjjel, sötétlélekkel vet üszköt gazdája kazlába, házába, s a felcsapongó láng, a kéztördelő alakok, pokoli örömmel töltik el gaz lelkét. A visszautasított szerető élesre fent kessel lesi vetélytársát s annak halálos veritékével öntözi szenvedélye forró poklát. A megsértett becsület fégyvere végére szöli a sértő ellenfelét s az állott kebel szétépet boldogságával foltozza gyilkos önérzete képzelt rongyait. Oh a bosszú, az ellenség vére édes s a mi erkölcsünk alapja ez erkölcselen tétel: szeresd felebarátodat, gyűlöld ellenségedet!

De a mai embereknek sokszor még szeretete is gyilkos. Felemlegesem-e a nap mint nap olvasható, vérfagyasztó ugynevezett szerelmi drámákat.

Ha az övé nem lehet a szeretet lény, ott a lehet két érző kebel, ott a Duna medre, a mormoló hullámok kihűtik az égő szenvedélyt, ha szeretet családja nyomrog, ha hiányzik a mindennapi s rongyokban csüng le róluk a szegénység, a helyett, hogy munkára menne, sötét tervet forral, s a szengőz meghozza az örök nyugalmat, elaltatja a kínzó életet

— Nem csak kiesiben, így van ez nagyban is.

Nézzétek Európa évek óta forrongó ábrázatát; a föld mozog lábaink alatt, sötét felhők jelennek meg évenként a láthatáron. Az ágyu megtöltve, a kard élesre fenne, a löpor garmadában, — egy szikra kell csak s dul fajirtó fegyver széles e világban, szálguló csapatok dunnak fel mindent, mit építünk; a népfaj a népfajt fojja mézszárolni engesztelhetetlenül és örülten, s leégett városok, kiirtott nemzetek sötét temetőjén ül el a világitélet zivatarra. S a gyilkoló eszközök tökéletesítésén, a vérontás művészetének emelésén lázasan dolgozik minden ország, míg ez örületes fegyveres béke alatt össze nem roskad a nemzetek ereje.

. . . Békesség e földön! Nem valami irtóztató guny-e e karácsonyi jelszó, végig tekintve a mai magán, családi, társadalmi s politikai viszonyokon?!

Ki él itt békében, nem a létező renddel, nem embertársaival, vagy Istenével, hanem csak önmagával is?

Jó, hogy a családok bensejébe be nem láthatunk, mert a legtöbb helyt meg kellene borzadnunk a családi élettől. Lőha felfogás a családias erények, erkölcsök felől, gunyos mosoly a hitvestársi hűség felett, lelketlen elhanyagolása a gyermekeknek, ámitás, család, fosztogatás, árulás, pártütés, esküszegés . . . ezek a századvégi legtöbb házasság sötét vonásai.

A társadalom békéjének falai, hogy maradtatnának ott megbontatlanul, hol az alap, a családi élet megingott? A nitroglycerin, a bomba korát éljük; az új társadalom alapelveit szocialisták, anarchisták prédikálják s a régi morál a csendőr szuronyok hegyére szorult.

Megromlott társadalomban veszni kell minden békének. Falun, városban, tyukszem-párbaj; klikkek harcra klikkekkel, ádáz személyi és pártusa nem nemes fegyverekkel,

nyíltan, mell mell ellen, hanem otromba do ronggal, kapu alól, gyepű mögöl, orozva.

S soha megfelelőbb népképviselőt, mint ma. A legtöbben igazán az igazi képét viselik a megbízóknak s a vidéki társadalomnak. Egy mai parlamenti ülés egy régi hadjárattal, vagy legalább is egy modern békaegérharczccsal vetekszik.

. . . Nincs már eszmény, sivár, józan a kor.

Annyira elteltünk a beteges szentimentalizmussal, a félkegyelmű hiszékenységgel, észgyalázó babonákkal, hogy az örök igaz ideáknak is hátat fordítottunk.

A vallás hecczkáplának olcsó mártírúma, a hazafiság üzlet, a becsület egy rozsdás mordály, a közügyek szolgálata csak lépcső valami magasabbhoz, az önzetlenség jól kamatozó tőke, jótékonyág, adakozás divatszörülleg kezeltek, a népboldogítás népbolondítás . . . Svindli az egész; mikor a maszkot letesszük, egymás szemébe nevetünk.

A mult nem kísért, a jövő nem aggaszt; eljen a jelen! A ki hátul marad, huzza be az ajtot!

Az élet c s a k e v i l á g. Ha a függöny legördül, vége a komédiának, — a művészt pihenhet!

Szent Karácsonynapja, derülj szeliden e viselt világra, aranyozd meg a bűnt, a nyomort, a csuf játékot, mit itt egymással üzünk, hadd lássunk fényednél mindent olyannak, a minőnek lenni kell.

Mint andalító harangzó csendülj fülünkbe lágyan s eszméltesd tovább e világ fojtó gőzkörén, mint jól tevő égi angyal emelj fel a földről, mutass fel a mennyre, hol koronád gyémántjai, a tülzángu csillagok égnek s tantsd e sivár kort hinni, remélni, tünni, küzdeni ismét — e s z m é n y e k é r t!

Kiss Ferencz

földesi ev. ref. lelkész.

VADÁSZDAL.

Fel, barátaim, fel vadászni,

Üzni karcu özeket!

Kürt és puskák roppanási

Zengje át a völgyeket!

Ez az élet ugys álom,

Észrevétlen elrepül,

Bár a völgyet s bérczet járom,

Vagy merengek tétlenül.

A vadásznak van csak élte,

Egy királylyal sem cserélne!

Rajta, rajta! Jöjjetek!

! Hadd zúgjon a rengeteg!

Bérczetön a vadra lesni

Oh mi édes, drága kéj!

Arzodat pirosra festi

Lazas, égő szenvedély.

Itt a szarvas: puska roppan

S a nemes vad összerezeg,

S míg tört szíve végsőt dobban!

Bűszkeséged felragyog.

A vadásznak van csak élte,

Egy királylyal sem cserélne!

Rajta, rajta! Jöjjetek!

Hadd zúgjon a rengeteg!

S hogyha este eltörödvé

Tűzhelyéhez visszatér:

Csókra várja nyájas nője

Díjjal fátadalmiér.

És ha csendes kis körében

Véget ért az estebéd:

Édes álom hús ölében

Tölti nyugton éjjelét.

A vadásznak van csak élte,

Egy királylyal sem cserélne!

Rajta, rajta! Jöjjetek!

Hadd zúgjon a rengeteg!

Nimród.

Goldstein Karolin

Miedergyarában
főpiacz, Huber-ház a Mik-
lós-utczával szemben min-
denféle **MIEDEREK**
mérték szerint olcsó árak
mellett készítettnek.
**Kész miederek igen
jutányos áron!**

Zádor Lajos

női divat-üzlete
a városház épületében.

A városháza építése következté-
ben nagy arányu

alkalmi eladást

rendezek

leszállított árak

mellett, régiebb árucikkek u. m.

felöltők, gyermekruhák,

blusok,

selyem és gyapju szöveteket
bámulatos olcsó áron hozom
forgalomba.

Továbbá a legújabb divatu

felöltőket, bundákat, szörmeárukat,

és más kész cikkek, nemkülönb se-
iyem, gyapju és divatszöveteket a beszerzési
áron alól is, kiárusítom.

Ezen kedvező alkalomra a n. j. kö-
zönség becses figyelmét felhívom és meg-
jegyzem, hogy eladásra csakis a czég jó
híréhez méltó anyagok kerülnek.

JEAN HARTUNG és TÁRSA

minden államban szabadalmazott

amerikai gyanta kivonata.

Legbiztosabban megóv minden fajta pa-
pirt, fényképet, vasat, aczél, sárga
rézt és faneműeket.

Ezeu gyanta kenőcs alakban a
tárgyakra finom puha ronggyal dörzsöltetik.
Hatása fényre és tartosságra a legfinomabb
lakkal vetekedik.

Különösen ajánlitatik a vadászoknak
a fegyverek bevonására; építészeknek az
építkezésnél használt tervek nedvesség, piszok
és szakadás elleni megóvására; kávésok-
nak a márvány asztalok a befirkás elleni
megvédésére sat.

Egy doboz ára 1 frt 80 kr.

Bizományi raktárt Debreczen és vidé-
kére átvállaltak:

GONDY és EGEY

fénykép észek Teleky-utca 6 sz.

UJ ÜZLET.

Finom Cubarum 1 liter 1.— és 1.20 kr.
Kiváló fin. Jamaika-rum 180 és 240 kr.
» » Jáva » 240
Egy * tokaji cognac kibontva 180
» » » » » 240

és üvegekben 1.20-tól 4.20-ig.

rum és cognac kapható $\frac{1}{10}$, $\frac{2}{10}$, $\frac{3}{10}$, és 1 literes üvegekben és kibontva
bármely mennyiségben, továbbá igen jó fővő szepességi lencsét 1 klg. 18,
20 és 24 krért, szepességi borsót egész 1 klg. 18, fél 16 krért. Stokerai
lencse 1 klg. 24 és 28 kr. Stokerai borsó szép nagyszemű és jó fővő
1 klg. 28 kr. valódi és nagyszemű olasz gesztenye 1 klg. 24 kr. idei ter-
mésű orosz karaván és mindenféle más thea 1 deka 5 krtól feljebb és
mindenfél'e fűszereket a legolcsóbb árban számítok és a jó minőségről
jót állok.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget próbavásárlásra fel-
hívni, biztosítom, hogy mind az áruimmal és olcsó áruimmal gyors és
pontos kiszolgálással mag fog elégedve lenni.

Magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva
maradok

kiváló tisztelettel

Jánossi Béla

Kenyér-piacz

Mazsola kilója 44 és 48 kr.

István-gőzmalom örleményei.

A legdiszesebb

alkalmi ajándéktárgyak,

gyönyörű

függőlámpák

a legegyszerűbbtől, a legszebb kivitelig, valamint

kitünő minőségű

és olcsó petroleum

Lám Sándor

üveg- és petroleum üzletében

Főpiacz, Hatvan-utca sarkán.

Egy csomag élesztő 24 kr. ismételadónak 20% engedmény.

Figyelmeztetés.

A t. cz. háziasszonyok b. figyelmét ezennel van szerencsém
a Berger-féle **élesztőre** felhívni, melynek gyártmánya, a helybeli
piacon már évek óta egyedül általam árusittatik, ugyanitt nálam
beszerezhető kitünő minőségű **pitlélt rozsliszt kenyérnek**,
továbbá valódi **István-gőzmalmi buza-liszt**, finom **Jamaica**
és **Cuba-rum**, legfinomabb **pecco és mandarin-tea**, **Görzi**
maroni, nagyszemű boszn. **szilva**, **szilvaiz** (lekvár) és vékony-
haju **dió**, **tisztított mazsola** és válogatott **mandula**, ugy
egyéb friss és jó minőségű **fűszer-árak** a legjutányosabb áron

KOHN LAJOS

Nagy-Hatvan-utca 1099., Mayer Ferencz-féle ház.

Egy csomag élesztő 24 kr., ismét eladónak 20% engedmény.

Egy csomag élesztő 24 kr., ismét eladónak 20% engedmény.

Egy csomag élesztő 24 kr., ismét eladónak 20% engedmény.

Cs. és kir. zab.

VIKTORIA kézi himzőgép

egyedüli képviselője

Neumann LászlónéKisvárad-utca 2110., hol mindenki ingyen
oktatást nyerhet.**Az ondódon**a varga-utcai dűlőben 2 nyi-
las föld tanyával eladó, vagy
bérbe kiadó, továbbá a Macs
alatt 6 hold föld eladó, vagy
kiadó.Értekezhetni a Timár-ut-
ca 2288. számú háztulajdo-
nosnál.**Köhögés,**elnyájkásodás és rekedtség ellen
igen jó házi szer a Réthy-féle**pemetefű-cukorkák,**mely a köhögést csillapítja és a
nyálkát feloldja.Kellemes íze folytán a gyermekek is
szívesen veszik.Egy doboz **30 kr.**

Kapható:

Debreczenben: Füleki Pál, Rothschnek V
Emil, Tamássy Béla és Tóth Béla.Hajdú-Bözsöményben: Nagy Sándor és
Schnek József.Sámszonban: S. Pataky Árpád gyógyszerész
uraknál.Üzlet teljes feloslása miatt
hatóságilag engedélyezett**VÉGELADÁS**

mélyen leszállított árak mellett

KISS LAJOS

női divat, vászon és rvi dárú üzletében

TISZA PALOTA.**FERENCZ**

Pálinka (sosborszesz),

Vértes gyógyosz.-féle

használatban a leghatásosabb.

DEBRECZENBEN: Dr. Rothschnek E., Tóth Béla gyógyszer-
ész uraknál, a hol azonkívül raktáron vannak a sasgyógytár
világhírű gyógyszerai u. m.: Dr. Heuffel-féle gyomoresztia,
Dr. Heuffel-féle vértisztító labdacok, Injectio veget et
capsules vegetales, B náti növénynedv, Herkuleszfürdői
köszvényeszesz, Antibetin, Dr. Heuffel-féle hajszesz, Lugosi
arckemőcs, Dr. Heuffel-fél hajszesz, kenőcs, stb,
kapható, valamint közvetlenül**Vértes Lajos**

sasgyógytárában Lugoson 100 a.

Nagymennyiségben

egyes ruhákra finom

kelmemaradékok

féláron.

Ugyanott családi és ipari
czőlokra legalkalmasabb**„Adria“****varrógépek****BOROS TESTVÉREK**

NŐI-DIVAT ÜZLETE

Óriási nagyraktárunkat ápasztandó, elhatároztuk f. év december hó 1-étől
karácsonyi ajándéknak is alkalmas következő csikkeket le-
szállított árakban ajánlani.

Dupla széles Casmir minden színben	Mtr. á	23 kr.
„ meleg tiroli kazán mintázott	„	27 „
120 cm. „ posztó kitűnő szín- és minőségben	„	65 „
Jó mosó vellezek szép színekben	„	22 „
Melag, fejre való kendők darabja	„	28 „

Nagy posztó kendők 1 frt 50 kr.Férfi, női és gyermek meleg alsók, kesztyűk és harisnyák.
Selyem genilia Echarpok és kendők, férfi ingek, gallérok,
nyakkendők.**DEBRECZEN,**

Kossuth-utca 3. szám.

Kezdett és kész női
kézimunkák

minden

hozza szükséges kellékekkel.

Kedvező fizetési feltételek mellett.

Karácsonyi ajándéku

alkalmas

ujdonságok

óriási választékban
s legolcsóbban

Löfkovits Arthur

órák és ékszerésznél
Debreczen, főposta mellett.

Ditmár

álló és függő lámpákat
villany égőkkel

tulhalmozott raktár folytán
teljesen **gyári áron** árulom ki.

Minden nálam vásárolt
nagyobb függő lámpához egy doboz

Sirius golyót

díjmentesen adok, mely golyók
által a lámpa nappali fényt ad.

Ifj. Pájer József,
DEBRECZEN.

Alkalmi fogyasztási cikkek

Magyar és francia cognac, fin. ananássz Jamaikai, Cuba és Brazíliai rumok. Különböző teák, finom palacska borok és mindennemű fűszer-cikkek a legolcsóbb árakban

Mayer József fűszerüzletében

Várad-utca.

Karácsonyi
és újévi
ajándékok
legalkalmasabb
bevásárlási
forrása.

Stern József
NAGYKERESKEDEŐK
és Testvére
és GYÁRSÓK
DEBRECZEN, Piacz 1684. a Bika szálloda mellett.

Ni, férfi és gyermek
szövött, kötött harisnyák
KEZTYÜK

berlini kendők és alsó ruházatok
NOI és FÉRFI

fehértűk,
szabókellékek és divatcikkek
mint:

nyakkendők,
ESERNYŐK,

czernák, pamutok, himzett- szél,
csipkék, szalagok és díszek stb.

Ajánlják a n. é. közönségnek

dusan felszerelt detail osztályukat

(KICSINYBENI ELADÁS)

EREDETI GYÁRI ÁRAKBAN

Karácsonyi ajándéku igen alkalmas

uri divatcikkek,

valamint

hatali ujdonságok, ing, nyakkendő

és keztyűk nagy választékban kaphatók

BEKES LAJOS

uri divat üzletében.

Főpiacz, Dr. Ujfalussy-ház.

Zongorák és pianók.

Zongorák és pianók.

HIRDETÉS.

Van szerencsém tudatni a f. cz. közönséggel, miszerint a legjobb bel- és külföldi gyártmányu

zongorák és pianók

nálam nagy választékban a legutányosabb gyári áron kaphatók. Továbbá a szélesebb körökben elterjedt

ARISTON és MANAPAN

hangszer javításait elvállalom, valamint átjátszott zongorák

becserelését és zongorák bérbeadását előnyös feltételek mellett eszközölöm. Ugyazint zongorajavításokat és hangolásokat valamint eddig is kellő szakértelemmel és pontossággal teljesítenek.

Szendrő Sándor

ZONGORA KÉSZITŐ
N. Várud-utca 2123 sz. a.

Országos vásár Margittán.

A margittai (Bibarmegye) országos vásár a következő napokon és sorrendben fog megtartatni:

- 1896. január 8-án baromvásár.
- 1896. " 9-én "
- 1896. január 10-én kirakóvásár.

Mily elkerülhetetlenül szükséges

a szőlők permetezése

az elmúlt évadban bizonyult be, midőn csakis a permetezett szőlők nem mentek tönkre. Ennek elérhetésére legjobbnak bizonyult **Mayfarth Ph. és társa**

szabadalmazott
önműködő

„Syphonia“

szőlővessző és növénypermetezője,

mely az oldatot szivattyúzás nélkül önműködően a növényekre permetezi.

Ezen permetezőkből már sok ezer van használatban, és számos dicsőítő bizonyítvány mutatja kitünőt voltát valamennyi egyéb rendszerrel szemben.

Ábra és leírás rendelkezésre áll

MAYFARTH Ph. és társánál

mezőgazdasági gépgyárak, különlegességi gyár borsajtók és gyümölcs-értékesítési gépek részére.

Bécs, II/1. Taborstrasse 76 sz.
Árjegyzékek és számos elismerő levél ingyen. — Képviselek és ismételadók kívánatosak.

HIRDETMÉNY.

A „debreczeni ipar és kereskedelmi bank“

közhírré teszi, hogy a nála elhelyezett

és ezután elhelyezendő könyvbetétek után

1. é november hó 1-től

5% betéti kamatot fizet.

A magy. osztalysorsjáték nyereményei minden levonás nélkül fizettetnek ki.

Debreczen, 1895. október hó 26-án tartott üléséből

Az igazgatóság.

Kiadó tanyaföld.

13 és fél nyilas a kistelepen, gazdasági épületekkel ellátva, 1896. évi szeptember 1-sőtől kiadó.

Értekezhetni Vár-utca 356. szám.

Malatinszky Ferenczcel,

Hallatlan olcsó

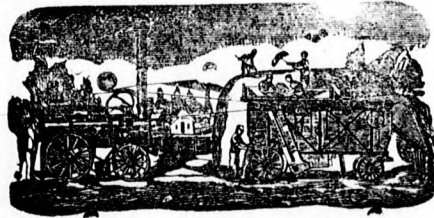
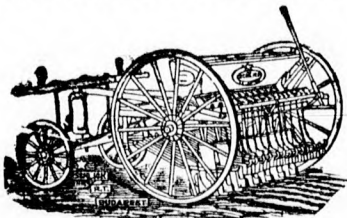
karácsonyi ajándék

IK	Singer családi varrógép .	25.—
GR	Singer családi varrógép .	35.—
GR	Singer családi varrógép .	45.—
GM	Karika hajós	55.—

Karika hajós 65 forint.

Keszler A.

első debreczeni varrógép műszerész.
Törvényes iparral egyedül.

Okvetlen szükséges tudni a gazdaközönségnek
hogy van **Debreczenben a megyeház átellenében egy mezőgazdasági gépraktár,**

dusan berendezve a legjobb magyarországi gyárakból a legnagyobb választékban, a minő még a debreczeni piacon **nem volt**, hol a nagyérde mü közönség szükségletét a **legolcsóbban és a legjobb fizetési feltételek mellett** fedezheti.

A legjobb kiszolgálás biztosításával kérem a nagyérdemü gazdaközönséget, sziveskedjék szükséglete beszerzése végett hozzám fordulni, mielőtt valamely utazó ügynök által valamit magára erőszakoltna és meg fog győződni arról, hogy nálam legalább is tíz százalékkal mindent olcsóbban vehet, mint bárhol és hogy képes vagyok mindég a legjobb áruval szolgálni ki vevőimet, melyet raktáromon folytonosan megtekinthet.

Fischer Jakab gazdasági gépraktára

DEBRECZEN, Főplacz, a megyeházzal szemben.

Füzület: BUDAPEST, József-körút 31/B

Megjelenik hetenkint egyszer.

PÁRISI DIVAT

DIVAT- ÉS CSALÁDI LAP.

A „Párisi Divat“ előfizetési ára:

Egész évre	8 frt.
Fél évre	4 „
Negyedévre	2 „

Szerkeszti: GYÖRY ILONA.

Kiadó- és lap tulajdonos:

Légrády Testvérek.

A „Pesti Hírlap“-pal együtt:

Egész évre	18 frt — kr.
Fél évre	9 „ — „
Negyedévre	4 „ 50 „

Egy éve annak, hogy szétküldtük értesítésünket a „Párisi Divat“ első évfolyamának megindulását jelentve. Most a második évfolyamba lépünk s az azóta lefelelt év megmutatta, hogy a művelt közönség csakugyan feltalálta a „Párisi Divat“-ban azt, a mit egy divatlaptól elvárhat. Mindenekelőtt saját jóízléséről adott bizonyítékot a közönség akkor, midőn felismerte a lapban az igazi választékos, előkelő párisi izlés tükrét. Ennek terjesztése lesz a lap célja ezután is; képeinket ezentúl is *Worth*, *Reufern* és *Montaillé* műterméinek mintaruhái fogják szolgáltatni; külön ábrákon mutatjuk be ezenkívül a francia színházak művésznőinek öltözékeit, mert Párisban a divat ugyyszólván olt alakul meg a színpadon s ha a magyar közönség néhány nappal a premiere-ek színrehozatala után már meglátja ezeket a ruhákat, úgy a divatnak igazán legutólsó termékeivel ismerkedik meg.

— a virágok a lakásban; — a levélpapírosokról; — milyen hajviselet áll jól; — a hajhullás gyógyítása; — a kéz és az arc bőr ápolásáról; — a lakás tisztántartása; — a teázásról; — az estélyek.

Az ily tárgyú hosszabb cikkek kiegészítésekül szolgálnak aztán a párisi divattudósítások, a ruhák szabásának pontos magyarázata; — továbbá a konyha és háztartás című rovatok, ezeken kívül pedig a szerkesztői üzenetek is, melyekben örömmel válaszolunk olvasóink kérdéseire, valamint készségesen nyújtunk segítséget megrendeléseik elintézésében is. — Szépirodalmi mellékletünk illusztrált regényeket és elbeszéléseket hoz.

A lap három nagy ivének tartalmán kívül van még a párisi mintaruhák szabását közlő *szabásminta-iv* és a szép kiállítású *színes divatkép is* a lapban. Megjegyezzük még azt, hogy a „Párisi Divat“ nem hetekkel később hozza ugyanazt a tartalmat, a mely a külföldi lapokban megvan, hanem ugyanazon napon jelenik meg Budapesten, a mikor a francia eredetije Párisban.

Egy mutatványszámmal kívánatra szívesen szolgálunk.

A „Párisi Divat“ kiadóhivatala.

Budapest, V., Váci-körút 78.

Bel- és külföldi márvány, gránit és szeptit

sirkőraktár.

Meghatalmazott

KISS MÓR kőfaragó-mester
DEBRECZENBEN.

Nagy-Váradi-utca 2082. szám, (a megyeházzal szemben.)

A t. cz. kegyeletes közönség, úgy a butor-szakmabeli t. iparos urak b. figyelmébe ajánlom, hogy az eddig fentartott dusan berendezett sirmélek raktárhoz még a

BUTORMÁRVÁNY

RAKTÁRA és KÉSZÍTÉSE

rendeztetett be, mely itt o'csóbban szerezhető be, mint a bécsi, budapesti vagy bármely más hasonnemű raktárakból.

A n. é. közönség eddigi becses bizalmát megköszönve és továbbra is kérve,

mély tisztelettel

Kiss Mór

Hirdetmény.

A Stern esődtömegtől megvásárolt

**férfi, női és gyermek
cipők és csizmák**

míg a raktár tart

mesés olcsó áron

elárusítatnak a nagytözsde mellett.

FELDMANN GYULA.

COGNAC

UZUBA-DUROZIER & Co

FRANCZIA COGNACGYÁR, PROMONTOR.
Mindenhol kapható.
Vezérgyárnakság: BUDA és BLOCHMAJKI, Budapest és Bécs.

BOROK

**még a phylloxera pusztítása előtt
beszerzett nagy mennyiségű
borgyűjteményemnek**

raktárát lejjebb szállítani óhajtom, e czélból a Swetits-házban levő pinczéből is megkezdem az elárusítást és a ki az

Érmelléki borok fénykorát

élvezni óhajtja, az tekintse meg e pincze 300 hektoliter **bakatorjait** a 60-as évektől a 80-as évek közepeig termelt **kitünőségeit** e pinczében, ezenkívül Erdélyi Badacsonyi, Hegyalja, Szegzárdi és más nevezetes bortermő vidékeknek különleges fehér és veres borait.

Együttal ajánlom a Dragotto és Swetits-fele pinczéimben felhalmozott Érmelléki és Erdélyi c-emege- és asztali boraimat: ezen borokból üzletemben úgy palaczkokban, mint kimérve mindig készletet tartok. jutányos árt és pontos kiszolgálást biztosít

KACZ LAJOS
borkereskedő.

Pinczéim délután 2-3-ig mindenkor megtekinthetők.

KÖHÖGÉS,

rekedtség és elnyájkasodásnál
a torok és légzési szervek

MINDEN ZAVARAINÁL
melegen ajánljak

EGGER

kitünő hatásu

mellpasztilláit.

Kaphatók 25 és 50 kros eredeti dobozokban, minden gyógyszerárban és nevezetesebb gyógy-fűszerüzletben.

Fő- és szétküldési raktár

EGGER A. és FIAI

Nádor-gyógyszertára
BUDAPEST, Vaczi-körút 17.

Tóth Sándor

Debreczen Kis-Váradi-utca sarján.

Tisztelettel ajánlja még a régi termésű valódi érmelléki borait u. m.

1883-iki Bakator 1 lit. üvegekben	1.20
1885. — — — — —	1.—
1886. — — — — —	.80
1889. — — — — —	.60
1893. asztali 1 liter — — —	.40
1895. év homokkerti új bor — —	.30

valamint a legjobb orosz és karaván thea.

Valódi ananasz Jamaika és Cuba rumot, s a legjobb kis üstön főzött barack, szilva és seprű pálinkát.

Friss fűszereket és főzelékeket a legjutányosabb áruk mellett.

Tisztelettel
Tóth Sándor.

A magyar általános kőszénbánya részvény-társulat

Buda pest, V. Erzsébet-tér 19.

ajánlja a t. cz. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint a küszöbön álló szobafűtési idényre

akna, koczka és darabos szenét

királdi és sajó-szentpéteri bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva.

Kizárólagos képviselők:

HEVESI és FODOR

DEBRECZEN.

Kedvező alkalom! *Leszállított árak!*

egy divatos téli kabát szövet béléssel
7 frttől feljebb.

egy elegáns sima posztó kabát
9 frttől feljebb.

egy finom préselt Plüsch kabát
10 frttől feljebb.

egy vattirozott félrad angorával
15 frttől feljebb.

egy szörme caracul gallér
12 frttől feljebb.

egy jó meleg gyermek köpeny
3 frttől feljebb.

egy elegáns diszitett női kalap
2 frt 50 krtól feljebb.

Remek modell darabok félárban.

Rózsa Lajos

női divat-termében, Debreczen, Kistemplom-bazár.

KARÁCSONYFÁJA.

Karácsony est a kunyhóban.

(Ajánlva nagytiszteletű Balogh Ferencz tanár urnak.)

Zord idő van, — a borult ég
Hópelyheit szórja el;
Cseng a harang estimára
A föld népe ünnepel.
Templomokban zeng az ének
Száll a fohász ég felé . . .
A dícséret és a hála;
Mind mind a nagy Istené!

»Édes anyám! — élessz lángot,
Fázom nagyon, gyujts tüzet:»
A kis Andris alig állja,
Tűri már a hideget.
»Jó gyermekem! mit csináljak»
Nincs fánk, nincsen száraz ág . . .
Küzdünk kell sok nyomorral
A mióta nincs apád!

»Hallod anyám! — cseng a harang
Karácsony este nagyon:
Jer templomba! — a kis Jézust
Lássuk meg, vágyom nagyon»
»Kis fiacskám! oly hideg van.
Ajkad most is úgy vaczog»
»Oltár előtt szárnyaikkal
Bétakarnak angyalok!«

A kunyhóban pisla méces
Gyér világát hinti szét:
Büba elmerülve a szív
Dobban, — szünik a beszéd.
Az orgona méla hangja
Ide hangzik olykoron . . .
Mely angyalok énekével
Oly egyező, oly rokon!

»Hallod anyám! — a templomban
Mily búbajos az ének?
Zeng a föld és zeng az ég is?
A kis Jézus nevének»
»Ugy van fiam! nyugodj szépen
S az Istennek mondj imát;
Hogy vegye el a mi szívünk
A mi lelkünk bánatát!«

Ima után a kis Andris
Hideg földön alszik el;
Vándor zörget kinn az ajtón,
És szállásért esdekel.
Szegény asszony bezárt ajtót
Kinyitja és vágya nő;
Látni a jött ismerlent
Ki lehet? — tán szerződő?

Bámul a nő! »hogyan lehet ez?
Te férjem itt? — s sír s nevet;
Azt gondoltuk már azóta
Hogy csendes sír nyughelyed!
Jött levél is, hogy ellótték —
S elvérzettél a csatán . . .
Én azóta te utánad
Sok könnyeim hullatám!«

Álmai közt a kis Andris
Fel-felnevet, felbeszél;
»Zugj miként tudsz, fujj miként tudsz»
Nem fázom már, fujj te szél!
Majd felébred! »Anyám!« »Fiam!«
Jer ölkébe itt apád . . .
Jer! csókold meg szépen s forrón
Bánatfelhős homlokát!

Zord idő van, a borult ég
Tisztulni kezd s nem havaz:
A kunyhóban hó imává,
Olvad a bú a panasz.

Bőnből a szél, s minden ablak:
Jégvirággal van tele . . .
Nem fázik már a kis Andris
Felhevíti öröme!

(Jármí)

Kósa Ede

Az oroszlán.

Irta: Vertesy Gyula.

Domokos elnök ur jót kacagott rajta,
mikor először meghallotta, hogy Berte Bálint
kurizál a feleségének. Hogyne, hiszen az va-
lami nevétséges volt még gondolatnak is, hogy
az ő feleségének, ennek a szenvedélyes, büszke
asszonynak, a kinek a dacosságát és egyéb
ellentállási hajlandóságait egyedül ő tudta
megtörni, egyedül ő tudja féken tartani, — az
a kis haszontalan, holdvilágfaló könyvelő udva-
roljon! Nemcsak a felől biztos ő, de akárki
felől a világon. Nem mintha azt hinné, hogy
a felesége annyira szereti, hogy az éfelére
nem is gondol, de hogy, hanem tisztességes ma-
rad, mert büszkébb, minthogy ezek közül a
kisvárosi semmi emberek közül valakivel kez-
dene Ezeket lenézi és utálja, mint ő, ezek
csak arra jök, hogy éreztethessék velők, hogy
nem valók egyébre, mint nekik alázatosan
szolgálni, elismerni az ő hatalmuk nagyságát
és uroknak, parancsolójuknak vallani őket.

Igen, erre valók és nem egyébre.

Azaz, hogy többesben még sem kell be-
szélni — gondolja az elnök ur ennél a pont-
nál — mert például ő beleszerethet valamelyik
fruskába, azzal nem árt a tekintélynek — de
a felesége? ah, micsoda örült gondolat!

Az elnök ur itt teljes biztonságban érezte
magát. Mig odafent laktak a fővárosban, nem
mondja, hogy néha-néha nem merültek fel
aggodalmak, hogy egyszer csak a sok gavallér
között talált a felesége olyat, a ki jobban fog
neki imponálni, mint ő s akkor majd baj lesz.
Az asszony szenvedélyes, hű, ha valakit nála-
nál magasabbra helyez, akkor vágya támad
rá. Csak azért szereti őt, mert becsüli és mert
fél tőle. Néha valóságos oroszlán-szelidítőnek
kezelé magát. A gunyos, kiélezett szavak, akár-
csak a korbács szeges végű fonatai, végig pat-
tognak az asszony lelkén s elfojtják benne a
rossz hajlandóságokat. Csitt, csatt! Csak meg
kell suhogtatni a korbácsot s a szép vad meg-
szelidül.

És volt is valami igaza az elnök urnak.
Az ilyen asszonnyal csak úgy lehet megélni,
ha az elkábul férje hatalmától. Hatalmas és
erős természetűeknek csak így lehet hatni. Bez-
zeg lett volna csak valami lágylelkű, vajszívű
ember, hogy kifogott volna rajta Irma!

De így! Szereti és fél tőle; lehet, hogy
csak azért szereti, mert fél tőle. Vagy az is
lehet, hogy nem szereti, de imponál neki. És
ez elég arra, hogy az asszony az ő alázatos
rabszolgája legyen.

Csegey bíró urnak, aki kétségbeesetten
nyögött a felesége papucsa alatt, sokszor el is
mondta:

— Barátom, higye el, hogy jószággal és
szelidséggel lehet hatni az asszonyokra. De-
hogyan lehet. A földolog arra nézve, hogy egy
nőt megtartsunk, az irántunk való hűségben az,
hogy a nő minden lépten-nyomon a hatalmas
nagy urat lássa bennünk.

Imponálni barátom, imponálni!

Könnyű neked imponálni — gondolja ma-
gában Csegey, volnék csak én is olyan deli,
szép férfi, mint te vagy, olyan gazdag, olyan
erős, olyan egészséges! Könnyű neked hen-
czegni.

Meg is mondja neki:

— Nagyságodnak nem kerülhet fárad-
ságába az imponálás. Ha én olyan volnék, én
is könnyen beszélnék az asszonyommal. — De
mikor ő maga az élet, az egészség, én meg
nyavalyáskodom örökké, hát így nem nagyon
lehet henczegni!

— És tudja még mi teszi nagygyá az
embert a felesége előtt?

— Sok minden. Azok a tulajdonságok, a
melyekkel az elnök ur rendelkezik.

— És különösen egy dolog: az, ha az
ember jól tud verekedni kardra, pisztolyra. —
Nagy dolog ez, bácsi! Azt hiszem, hogy akkor
borult Irma először rajongó szerelemmel a
mellemre, mikor megtudta, hogy én vagyok az
a híres legény, a ki egy pár uri embert
elekszpediáltam a másvilágra. No, tudja, ak-
kor még nagyon fiatal voltam! Azóta csak
passzióból kezelem a fegyvert. Ámbár nekem
az is passzió volt. Egy szépen megcsinált vá-
gás után látni, hogy fakul el az arc az ellen-
félnek, és érezni a sebből kiszökellő vérsugár
nehéz illatát, mely illat mámorba ringat, szin-
te elbódít, vagy látni, a mint előttünk husz-
huszonöt lépésre remegve áll egy
ember, a kivel azt csinálhatjuk, a mit tetszik:
vagy egyenesen a szívébe röppithetünk egy
golyót, vagy csak a keze fejét roncsoljuk
szét! Oh ezek élvezetek, igazi nagy élvezetek.
De persze le kellett róluk mondani.

Azért jöttem el Pestről. Tudja, ott még-
is akad néha egy-egy bátrabb ember, de itt
egészen biztos vagyok róla, hogy nem keve-
redem semmiféle párbajba. És tudja, a minisz-
ter már huzogatta az orrát, mikor harmadéve
felöttem a zsidó fiskálist! Talán ki is tették
volna a szűrőmöt a hivatalból, ha merték
volna! No, de itt biztonságban vagyok.

Hanem ez csak félig-meddig volt igaz, a
mit az elnök ur mondott. Mert nemcsak magát
akarta ő biztonságba helyezni, de a feleségét
is! Itt legalább nem találhat nála külömb-
embert!

És az eredmény az lett, hogy a szép
asszony, aki odafent a fővárosban rá sem né-
zett a sok, kifogástalan athlétára, gavallérra, a
kik körül rajongták (más a világot sem mert
felé közeledni, mert azok valósággal állandó
kordont tartottak körülötte) itt, a kis város-
ban beleszeretett az első férjébe, a ki eléje
került. Miért? Csak azért, mert ez nem volt
olyan, mint a ferje és a többi eddigi udvarló.
Gyöngédelkü, szelid fiu volt, csupa jószág, csu-
pa szelidség; a párbajai és a hőditásai he-
lyett a kedves poétait emlegette, meg az édes
anyját, a ki a Maros mentén lakik egy kis fa-
lucskában. Gyönyörű hely az. Hátul a paulusi
hegyek, az aradi hegyaija — elől sik róna, a
meddig a szem ellát, s a sárga kalászkokat
ringató földeket, mint valami mozgó ezüst ke-
ret, úgy veszi körül a Marosnak a rá tűző
nap sugaraitól csillogó tükre. Ott lakik az ő
édes, kedves anyja. Szomorú öreg asszony, a
ki csak akkor nevet, ha őt láthatja.

S tele jött a fiu szeme könnyel, mikor
az anyjáról beszélt. És az asszonynak is tele
jött.

Könnyek között fogant meg ez a sze-
relem, ekkor, az első találkozáskor.

A szép asszony lelkére valami sajátságos
hangulat kezdett ereszkedni. Sohasem érezte
azt, a mit ekkor érzett. Addig csak utálat
fogta el a férfiak közelemben, férje mellett is
mások mellett is. Mind olyanok, mint a férje,
mindnyáját utálta úgy, mint azt, a kihez nőül
ment, mert megunta az otthoni szegénységet.
S azután szerelmet is mutatott, mert nem
merte az ellenszenvét kimutatni, és hű is ma-

radt hozzá, mert a többiek még annyira sem becsülte, mint ezt.

Es most eléje került ez a fiatal ember, aki egészen másforma volt, mint a többiek. — Lelkének eddig elfojtott minden keserősége ki-tört ebben a szerelemben. S a szegény kis könyvelő, a ki akkoriban még csak odahaza, éjjelente, kis szobája csöndjében álmodozott szép rokonáról, egyszer csak arra ébredt, hogy a szép asszony szerelemre vágyó ajakkal ott csügg az ajkán.

Egy meleg nyári délutánon történt. Ők együtt ültek a jó hűvös szobában, míg az el-nök ur cselba lövöldözött lent a kertben.

— Csak maradj még itt Bálint, én le-megyek egy kicsit a kertbe. Lehívnálak, de hát az ilyen poétás ember nem szereti a puska-por szagot.

Tegezte, mert a feleségéhez valami tá-voli rokonságban állott a fiatal ember, és gu-nyosan beszélt vele, mert egy törvényszéki el-nöknek csak van joga úgy beszélni egy szegény takarékpénztári hivatalnokkal.

Magukra maradtak. Beszélgettek erről-arról, boldogságról, szerelmről. Különösen so-kat a szerelemtől. A fiatal ember olyan lel-kesen, olyan szépen tudott beszélni lágyan csengő hangján. Nagy kék szeme szinte imá-dattal tapadt a szép asszonyra, az pedig a hallgatásba egészen elmerülve, hallgatta, hall-gatta. Neha úgy látszott neki, mintha ez nem is lenne most valóság, csak valami szép álom. Sohse beszéltek előtte szerelemtől így. Csak mindig léhán, frivolul.

Hát ilyen szerelem is van? És ha van, akkor neki miért ne lenne joga hozzá?

Kusza gondolatok kergették az agyában egymást, azután később nem tudott már gon-dolkozni sem, csak azt érezte, hogy nagy gyö-nyörűség mámora száll a lelkére. S úgy tűnt fel előtte az egész, mintha gyermekleányos ál-maikkal egy tiszta alakja szállt volna ide hoz-zá, az akit képzeletében, álmaiban szíve első szerelmével szeretett. Az ismeretlen ideál, aki ott él mindnyájunk szívében. Az a valaki, akit a többi felett magasan fölötté állónak képzelünk.

Az édes mámor mindjobban ráereszke-dett a lelkére s egyszerre csak, szinte öntu-datlanul, szinte akaratlanul, odaült egész kö-zel a fiatal férfhoz s átölelte a nyakát és egy hosszú, hosszú csókot nyomott az aj-kára:

— Szeretlek, szeretlek! . . .

Később azután bejött az elnök ur is. Nagyon jó kedve volt. Diadallal hozta be a czeltáblát.

— Látjátok, száz lövés van! No hanem menjünk a hivatalba! Jössz Bálint? Ha tetszik maradhatsz is. Mert téled, fucskám, bizony Isten nem féltem a feleségemet. Pedig figyel-meztetek ám rá. Csegey bíróné mondta. Per-sze, hogy jót kacagtam rajta. Ugy-e kaczaghattam is, Irmus, hiszen forogtak maga kö-rül már külön legények is! Ha meg akart volna csálni, nem várt volna a mi kis köny-velőcskénkre.

Elbizakodott, frivol hangon beszélt. Hát tal állt hozzájuk, a szekrény előtt. Az utcai kabátját kereste a sok ruha között — szeren-csére sokáig nem találta meg s azalatt a halotthalaványság, mely beszédje hallatára előntötte a szerelmesek arcát, eltűnhetett onnan.

Mire megtalálta s visszafordult, akkorára már azok is mosolyogtak.

Különösen vidáman mosolygott az ass-zony:

— Bálint, állj csak oda az uram mellé. Akáresak valami mokus az oroszán mellett.

Es az »oroszán« büszkén düllesztette ki a mellét s azután hatalmas karjaival a leve-gőbe emelte a kis czingár fiatal embert.

S úgy, de úgy nevettek hozzá mind a hárman.

Leg jobban az oroszán. Hogy is neve-tett volna. Mikor az olyan kacagató gon-dolat, hogy ő mellett ezt a kis figurát sze-retné az asszony!

A pauperizmus.

— A »Debreczen« számára írta dr. **Bartha Béla.** —

Ezerszer, milliószor ismételt frázison kez-dem cikketem, midőn azt mondom, hogyszá-zadunk minden tekintetben a k i é l e s e d e t t ellentétek kora. Hanem ezt a frázist azért ismétlik oly gyakran, mert valóságos alapigazság, axioma jellegét öltötte magára.

A haladás, a művelődés, az emberi szel-lem óriási vívmányait látjuk az egész emberi nem javára naponként megszületni s látjuk e-mellett a gyilkoló fegyvereket a tökély legraf-fináltabb fokáig fejleszteni azért, hogy a né-pek milliói, mint vad esordák rohanjanak egy-másra s vérengző háboruban, ölve, gyilkolva, rabolva segítsenek a túlnépesedés kérdését meg-oldani.

Látjuk, hogy a jótékonyabb oltárokat tem-pломokat emel a szegényeknek és ügyefo-gyottaknak, a könyörületes érzelmek sohasem volt hatalmasabb, mint éppen korunkban, so-ha anyai árva, anyai özvegy, munkaképtelen nyomorgó könnyét nem törölték le, látjuk, hogy a gőz, villam és annyi ezer más vívmány lerombolta a nemzetek és társadalmak közt fennlevő válaszfalakat; a jogegyenlőség, a de-mokrácia eszméit kénytelen hangoztatni még az is, aki belsejében a legfogósebb oligarcha! A népek elnyomói, lelki és politikai szabadsá-gának hőhérai; a papok és feudál-arisztokra-ák pártot akarnak alakítani a nép bol-dogítására. S más oldalról a szabad verseny önző harcra letipor mindent s nem ismer szü-let testvért, barátot; a tőzsdék harcában ra-vaszul kieszt hazugságokkal szándékosan fosz-togatnak ki ezeket s nevetve dugják zsebre a szivtelen győzők az összeharcsolt milliókat; az osztálygóg, a kekvér, a vagyonhitogtatás s pénz nyers uralma sohase volt erősebb; a nemze-liség, a vallási és gazdasági gyűlölködés, társa-dalom-mészáló lángjai vígan lobognak.

A vallási közöny, a hitetlenség, piacra állnak s büszkén verik mellüket s ujjongó tö-meg szegődik zászlójuk alá az istentelenség vad elbizakodásával szorosan mellettük pedig a vallási fanatizmus a felekezeti gyűlölködés az örök szeretet és kegyelem jelvénye, a ke-reszt alatt vezet rohanva egy sötét jól szerve-zett hadsereget a lelkiismereti és politikai sza-badság vívmányainak rombadöntésére; a har-madik oldalon pedig az igazi vallásosság, az Istennek igazságban és lélekben imádói emelnek templomokat, iskolákat, kórházakat, bölcs-ödeket s hoznak az isteni és örök emberi eszme meg-valósítására százezrekre és milliókra menő áldozatokat.

A legmagasabb erények mellett ott látjuk a leggyalazatosabb bűnök sivar, rut alak-jait orgiákat ülni, sőt időszerint diadalmas-kodni a jó, szép és igaz eszméi fölött.

Milióok millióokra halmazódnak; az óri-ási tőkék fölött rendelkező emberiség ma már többet termel, mint a mennyit elfogyasztani képes; öt világrész minden terméke rendelkezésére áll a kultúremléknek, mely anyagi javakban sohasem volt oly gazdag, mint most. És mégis azt látjuk, hogy a dugszagú tőkések, gyárosok, vállalkozók egy oly hatalmas társa-dalmi osztályt képeznek, mely gyakran sőt legtöbbször a munkások könnyeiből, nyomorá-ból harcosolja össze millióit, építi föl palotáit; a pusztán nyereség vágytól hajtott, minden em-beri könyörületből kivetkőzt tőkés vállalko-zók angol prototipusa, J a m e s N a s - m y t h azt monda, hogy a vállalkozónak az áll érdekeiben, ha mennél több munkakész áll rendelkezésére, mert így annál olcsóbb a mun-káserő, sőt nyereség szempontjából gyakran elküldte a kész munkásokat s tanulókat al-kalmazott helyette — az így előállott tömeg-nyomor ő réa nem tartozik. Midőn azt kér-dezték tőle: mi lesz az így nyomorba ker-gett munkásokkal, híg vérrrel felelte: N e m tudom, é n e t k i n t e t b e n a t á r s a - d a l m a t k o r m á n y z ó t e r m é s z e t i t ö r v é n y e k k e l n y u g t a t o m m e g m a - g a m a t.

Ime, az önző, a nyereséget a saját em-berbarátai vértől szípolzó tőkések mellett, jobban mondva alatt, ott van minden jog-

egyenlőség és demokrácia gyalázatára a bir-toktalan bér munkások milliói és milliói csoportja, kiket aggodalommal tölt el minden gyermek születése, mert eggyel több lesz a munkakész, nagyobb a kínálat, kisebb a munka-bér, de a kenyeret, melyből eddig is szűken jutott, többfelé kell osztani. Az ily munkást és családját a munkaadó, vagy munkavezető egyetlen szeszélye, betegsége, gazdasági vál-ság, munkaszünet egyetlen rövid nap, vagy óra alatt megfoszthat kenyerétől — s míg az em-beriség vagyona folyton nő, míg a termelés messze felülhaladja a szükségletet, ami újabb és újabb gazdasági kalamitások forrása: ad-dig a munkások nagy tömege nyomorog, ron-gyokban jár, gyermekeik iskolázatlanul szá-ladgálnak, romlanak, s 12—13 éves korukban már magok is beállnak az élet nyugtató malmába, — ők is bér munkások lesznek.

Es mennyin vannak, akik munkához egyáltalán nem juthathatnak s kik vagy a kö-nyörületre, vagy az éhenhalásra, vagy — a bűnre vannak utalva?

S hogy a kép még sötétebb legyen, a munkások nagyobb része nehéz keresményéből még akkor sem igyekszik takarítani, ha ez lehetséges; kártya, ital és könnyelmű mulat-ságok rabolják el a szombat estén és vasár-napon a hét keserves keresményének nagy részét s a hét öt napján előlegből tengődik, meg nyomorog a munkás és családja még tisztességes keresmény mellett is.

A gazdag, a művelt, a természetet lei-gázó XIX. század legnagyobb szerencsétlen-sége a p a u p e r i z m u s, a tömeg-nyomor.

Ennek a megszüntetése képezi a világ leg-nagyobb gondolkozóinak, legnemesebb lelkei-nek eddig még megoldatlan problémáját.

A szocializmus az egyéni vagyon és termelés megszüntetésével, a kommunizmus a mindenre egyaránt kiterjedő teljes közösséggel, az anarchia minden törvény és felsőség el-törlésével akarják a társadalmi égető sebet be-gyógyítani.

A kommunizmus ezerszerű lehet kisebb társaságban, minő volt az első keresztények társasága, vagy a minők a szerzetes rendek; de egész népekre, sőt az emberiségre kiterjedt s állandó teljes vagyonközösség merő képte-lenség; a kommunizmus más vidékre, pl. a családi életre kiterjesztése undorító s az em-beriség testi és erkölcsi egészségét fenye-gető bűn.

Az anarchia beteges velők abszurd szüle-ménye s legnagyobb gunyja az egésznek az hogy az anarkista szövetségek s azok vezérei zsarnokilag uralkodnak a társaság tagjai fölött s örült tervek és merényleteik kivételére vak engedelmességet követelnek.

De az egyéni tulajdon s az egyéni kez-deményen alapuló produkció sem vehető ki az emberi társadalom szervezetéből; nemcsak azért, mert az állami termelés, munkakiosztás s a termelvényeknek államhivatalnokok általi megszabása minden egyes munkás részére (chacun selon sa capacité, chaque capacité selon ses oeuvres) gyakorlatilag a legnagyobb zsarnokság és i g a z s á g t a l a n s á g volna s a legnagyobb visszaéléseknek nyitna tét: hanem azért is, mert az egyéni iniciativa eleste, az egyéni érdek teljes meg-csonkítása az emberiség rohamos gazdasági hanyatlását idézne elő, amit nyomban követne a szellemekölési.

A pauperizmuson, a birtokosok és birtok-talanok között dúló társadalmi háborún nem az egyéni tulajdon és az állami termelés segít hanem az egyéni és közös tulajdon helyes ve-gyítése, az egyéni és közös termelés kelő arányba hozatala.

Minden városban minden községben gon-doskodni kell a jövőendő társadalomnak közös földéről, melyeket a szegényebb s pártolásra érdemes osztály tagjai között bizonyos arány-ban kell mérsékelt évi bér melletti hasznél-vezetre kiosztani s a melynek termelvényei legalább a pusztá existenciát biztosítsák. Ál-lami törvényhatósági, községi vállalatokat kell állítani, az egyéni vállalatok mellé, melyekben első sorban a fentemlített módon segélyzet-tek legyenek kötelesek mérsékelt bérrel mun-

kások lenni; a munkások produktív követke-zeteit kell hathatósan fejleszteni, valamint a szolid alapokon nyugvó önszegélyző, lakás-építő, fogyasztási, takarékos és más hasonló szövetkezeteket.

Az öletszerű s önkényes alamizsnálkodás helyett a kötelező szegényadót kellene behozni a munka- és keresetképtelenek ideiglenes, vagy ha szükség követeli, állandó segélyezésére, mert a birtokos társadalomnak meg kell tanulnia, hogy a birtoktalanság gyámolítása kö-telelősség, saját jól felfogott érdek, mert ha ezt meg nem tanulja, végül is a birtokosok véérébe főtja a proletárizmus láza-dása saját nyomorát.

Nem a föltétlen vagyoni egyenlőségre kell törekedni, — hisz föltétlen, teljes egyen-lőség az emberek közt semmiben sincsen, hanem a kiáltó ellentétek enyhítésére, megszü-n-tetésére.

A modern társadalomnak az lesz legszebb karácsonya, mikor a pauperizmustól való megváltása megszületik.

Az özvegy és fia.

I.

A harczi kürt riad: »Vitézek, lóra fel!«
Vándor madársereg csatákról énekel.

Mindenfelől tolong edzett, harcsláta nép;
Dübögve reng a föld, hová hős lába lép.

»Leány s asszonysereg, nekünk ugyan betelt;
Mind elmegy a legény, mind, mind fegyverre kelt!«

»Fiam! Testvér! Hivem! hát mégy 'e is velek?*)
Eredj, a jó isten vezérelej léptedet!

Mi hölgyek látjuk el magad s csalódodat;
Forgódra díszjelet a szép menyasszony ad.

Hügod vezetteti a büszke mént eléd;
A kapuban anyád csókol meg legelebb.

Nos aztán, hős fiam, bátyám, szerelmesem,
Mikorra várhatunk? taníts meg ékesen.

»Ha föld, folyam, szellő e honban mind szabad,
Akkor nem késhtetik, akkor megjő fiad.«

II.

»Föld, vízfolyam, szellő e honban im szabad;
Anyám, hol késhtetik, mért nem jő meg fiad?«

Hölgyek, mi kik vagyunk, gyerünk elébe mind,
Meglátjuk, a hegyről, a mint érkezve int.

A három hölgy vár, vár... a bérc felé figyel:
Völgyön, mezőn, sikon fagyos csend ömlik el.

Fölhág a nap, delelt, le is mén ezalatt
S a hegyesoros felől nem tűnik fel lovag.

De im porfelleg kél s vágatva közeleg
Hollószin m'ne; rajt' ám pusztá a nyereg.

»Hó, hó, megállj, hová ily gyászos egyedül?
Hogy térhetsz, jó lovunk, meg jó gazdád nélkül?«

Barom, talán urad veszélyben ott hagyád?
A három hölgy reá rémülve így kiált.

»Gazdám, az ott maradt a harczi téreken;
Himes, kies mezőn, zöld hant alatt pihen.

Hirnöknek engemet elküldtek szaporán;
Bús tisztém im letelt, a melylyel tartozám.«

III.

A három hölgy siet a sir felé el, el;
Vándor madársereg panaszdalt énekel.

Föllelvén, domb körül némán megállanak:
Fejénél, lábánál s oldalt egy-egy alak.

Fejtől a gyöngye hüg, lábtól a hü jegyes,
Balról özvegy szülő; a szív, az mind sebes!

*) Anyja, huga és jegyese egyszerre szólnak
hozzá és az alábbi sorokban ő az anyához intézi
feleletét.

»Jaj, jaj nekünk, három elárvult rab madár;
Kesergő jajsavunk meg őh ki hallja már?«

Jószívű napsugár érzékenyülve szól:
Igaz fájdalmatok az isten tudja jól!

Ködfátyolt magam is hordok majd hét napig
A holtért; sirató lesz ez, a nyolczadik.

A mátká gyászoló tovább: hét héten át;
Hét évig a nővér vigaszra nem talált.

Az anyja gyászoló hosszan, sok év alatt:
Mig lelke megtörtött, mig szive megszakadt.

(Chamisso után.)

Dr. Varga Bálint.

Vak emberek.

— Irta: Karczag Vilmos. —

I.

Az »Alföldi vendéglátó« ott esik valahol
Debreczen körül a Hortobágy táján. Arról neve-
zetes, hogy egyenesebb is, meg takarosabb is,
mint a többi csárda. Nádfedelet meg-megujítják
minden tavasszal, oszlopos tornáczát hófehérre
meszelik minden szombaton s három bakarasz-
nyi széles ablakaiból levendula meg rozmarin-
virág csalogatja be az utas embert egy-egy
pohár homokkerti karczosra.

De legfőbb nevezetessége, ékessége, virága
mégis csak a szép csapláros leány, aki vala-
mennyi vendégnek megperzseli a szívet gyilkos
két fekete szemével, a melyekkel mindenkit ott
maraszt vagy visszacsalogat, aki egyszer a
vendéglátóba bétette a lábát. Ahány urihintó
parasztsekér, vagy vásáros fuvar (mert
a híres debreczeni országos vásárookra a
csárda előtt vezet el az országot) — arra
megy, mind stációt tart a csárda előtt. Kinek
a lovat kell megabrakolni, ki maga kíván egy kis
italt. Jó az nyarón hűsítőnek, télvíz idején meg
gyomormelegítőnek. Kivált mikor olyan taka-
ros fehérszemély teszi az ember elé a hosszú
nyaku üveget, mint Erzsók, a szép csapla-
rosleány.

Azt mondja az óhátú uraság számadója
a minap:

— Ven annak az Erzsóknak olyan két
szeme, hogy pokolba kergethetne velük. Em-
bert tudnék ölni érte.

A mire a juhászbojtár azt véli, hogy ötlet
meg ajtatosságra bírja, valahányszor megbü-
völi a tekintetével.

Már akár így, akár úgy, annyi bizonyos
hogy Erzsók szemrevaló jószág, a kire ügyeln
kell. Hej, jól tudja ezt a csapláros gazda is
Reres István uram, a ki nehéz szívvél távo-
zik el otthonról hajnalonta, mikor a tavaszi
mezei munka a szántóföldre szólítja s nap-
lementre, estenden olyan sietve toporzékol ha-
zafelé, mintha mindig valamelyes baj szöli-
taná haza.

Azt tartja:

— Nagy veszedelem egy rut leány, de a
szép még nagyobb. Százzszemű, ezerkaru sár-
kánnyal kellene őriztetni mindig, amelyik
tüzet okadna mindig a pitvar ajtaja előtt, úgy
riasztaná el ezt a sok imposztor legényt, a ki
ráleselkedik a szép leányra. Hanem hát sár-
kány helyett czéger csüng kint a ház elején,
amelyik egyre hívogatja be az utas embert.
»Ide jöjjenek kelmetek, itt a híres vendéglátó.
Hét vármegyére szóló szépség méri benne az
italt.« Nem is ember, a ki meg nem áll, nem
is legény, a ki be nem tekint.

És István gazda mindig egy nagyot só-
hajt: — Feltem, — igen feltem azt a gyer-
meket.

Megkettőzteti lépteit hazamenőben. Jobbra
balra köszöntgetik a szántó-vető emberek.

— Jókora haza siet István gazda.

— Jókora ám.

— Még árnyékot sem vet a fa, fiatal
az idő.

— Otthon is dolog vár rám.

És ügyet sem vetve tovább a beszélge-
tőre, gondolataiban elmélyedve siet hazafelé.
Bizony még a mezei munkát is elhanyagolja
a miatt a gyerek miatt. Pedig isteni hitben

nevelte fel jámbornak, jónak, kötelességtudo-
nak. Megnyugvással nézhetné, mint engedél-
meskedik, fejlődik megbizhatna benne. Meg
édes anyjában, a ki ügyel rá, szorgos óvatos-
sággal. De valami gondos sejtetem nem engedi
megnyugodni. Mindig attól fél, hogy egyszer
üresen találja a kalitkát.

Nincs is annál boldogabb halandó, mi-
kor hazajövőben már messziről meglátja szép-
séges leányát, a mint a ház körül foglalatos
kodik.

— Adjon isten, Erzsók lányom.

— Isten hozta, édes apám!

Vagy ha kívül nem találja, nagy türel-
metlenségében már az ablakon bekiallt.

— Itthon van-e a csárda virága?

— Itthon, édes apám, csak kerüljön bel-
jebb kelmed.

— Kapok-e ételt-italt?

— Hogyne kapna

— Mivel vártok?

— Juhusos kásával, meg friss madárlátta
kenyérrel.

Besiet.

Majd meglotlik a küszöbön. Odabent az-
tán az az e'ső dolga, hogy jól széjjel néz. —
Van-e még idegen az ivóban, sok hujja-e a bo-
roskancsónak a kármentőbe. Örül, ha már
senki sincs ott, s még talán azon se nagyon
busul, ha nem sok bor fogyott el.

— No volt e sok vendégetek?

— Volt elég.

— Kik jártak itt?

— Vagy három idegen fuvar állott meg
a csárda előtt. Sokáig itt iddógált az óhátú
számadó, meg a Sóska béres, meg a »három
vékás zsidó« is benézett egy kubica kis üstön-
föltre, nyilván az idei gyapjút szeretné meg-
venni Rosenberg ur orra elől.

— Kérdezte?

— Olyan fogláló-felét emlegetett.

— Jól van...

Pedig dehogy van jól. Valami furja még
a Rénes gazda oldalát. Kérdezné is, meg nem
is. Ha megvallják, hogy még járt itt más va-
laki is, attól is elszomorodik, ha meg eltagad-
ják, ez még jobban elszomorítja. Kényes a do-
log, ez irányban majd csak az anyjuknál pu-
hatolódzik.

Hanem azért egy odavetett előleges kér-
dés meg nem árthat.

— Ugy nézem, lányom, hogy a diószegi
bakatorból is szépen fogyott. Valami uraság-
féle is járt itt?

A leány fölig pirul. Most már akár ne is
válaszoljon. Tudja az öreg, a mit tudni akart.

Erzsóknak épen a bubos kemenceze tete-
jén van valami keresni valója, azért úgy oda
menőben, háttal fordulva az édes apjához jól
leplezett közönynyel veté oda:

— Igen. A fiatal uraság volt itt.

— Hm! Megint! . . . Gondoltam. Mit
akart itt?

— Lóháton jött. Erre lovagol így esten-
den. Meg megáll egy üveg borra.

— Egyeb semmi?

— Semmi!

— No, jól van.

Erzsók az ajtó kilincset fogja, ki akar
menni.

— Erzsók!

— Mi' para éds apám?

— Állj ide elébem. Hadd nézzek a sze-
med közé.

— Itt vagyok.

— Te gyerek. Hallod! Annyit mondok
vigyázz magadra. Érted, vigyázz magadra. No
jól van. Küld be az édes anyádat.

Megkönnyebbül a lelke, hogy kimehet.

Még a leánynál is nagyobb zavarral áll
az öreg vallatóbíró elé Rénesné asszony. Ó
bizony maga se tudná okát adni nagy zavará-
nak. Hiszen nem tett semmi olyat, a miért
fedést érdemelne. Jó gazdaasszony. Gondját
viseli embernek, állatnak. Annak a zavarnak
bizony-bizony nincs is egyéb oka, minthogy
maga-maga előtt is resteli már, hogy az öreg
minden áldott reggel elmenőben s minden este
hazaérkezéskor elől kezdi a tanítást:

— Te anyjuk. A fiatal uraság meg-meg
itt járt.

— Itt. Csak nem kergethetem ki.

— Nem is azért mondom.
— No bizony, maga se tudja kelmed, hogy mi az ördögért hanytorgatja fel örökké. Hát itt járt. Ma is, tegnap is, meg azelőtt is. Mi van abban? Iszik neki a jó diószegi.

— Szemet vetett a leányra.
— Hát azt is jól tette, ha vetett. Szép leány, szemrevaló. Hét vármegyében sincs külön nála. Bolond volna, ha meg nem látná. Tán biz' azt szeretné kelmed, ha sutba dugnám a gyereket, hogy még napvilágra se kerüljön. Dehogy is nem! Bizony mutogatom én. Büszke vagyok reá, hogy az enyém. De még arra is, hogy az egész környék legénysége vesződik utána. A csikós is, az uraság is. — Hát mi szégyen van abban, hogy úgy ellepik a sok kedveskedéssel, vásárlással, névnap meg születésnap ajándékkal. Talán az Erzsók a legtakarosabb? Ha vasárnap bemegyek vele a faluba, még a tiszteletes ur is megszólítja, mindig. Most bimbózik, mint a virág, napugár kell annak, hát miért zárnam el előle a levegőt. Hiába orrol kelmed, édes gazdám, ezt az egyet nem érti kelmed. Csak a vak nem látja, hogy a fiatal uraság sok jóságának, barátságának milyen nagy hasznat vehetjük. Hát csak hadd vesződjék utána. Az Erzsóknak meg nem árt, nekünk meg használ.

— Rossz vége lesz anyjuk! . . . Láttam én már ehhez hasonlatos esetet. A kaputos ember nem mi hozzánk való. Elbolondítja, elszédíti a gyerekleány fejét, azután egyszer csak itt a veszedelem. Jobb szeretném, ha nem járna erre. . . De teszek is róla!
— De biz nem tesz róla! Már azt csak nem engedem. Vak ember kelmed, nem látja a gyerek szerencsését.

II.

Kukoriczatorás után, mikor az első dér belepte a környéket, Rénes István gazda egy hideg őszi reggelen arra ébredt föl, hogy csak másodmagával van a »Vendéglátó«-ban. Kirepült a szép tarka madár, üres lett a kalitkája. Elment, itt hagyta a szülei házat, azt se mondta: »Isten megáldja, édes szülem.«

Ki vitte el, merre jár, mi ilett belőle?
Hiába kérdezte, tudakolta Rénes gazda, nem kapott választ. A maga józan paraszt eszével kiokoskodott ugyan egyet-mást. Sejtette, hogy a fiatal uraság szédítette el a gyerek fejét s most, hogy az uraságok is fölköltöttek Budapestre, hát a leány is arra felé vette valamire az útját.

A feleségének nem tett szemrehányást. Csak maga-magát okolta egyért — másért. Szűkebbre kellett volna fogni a gyepőt.

Meg az ostort is meg kellett volna sühogtatni egyszer-mászor. De hát jól van no. Majd visszajön, ha elrongyosodik, majd vissza hozza a nyomorúság!

— Vagy a jó mód! — vág közbe az asszony, a ki nem látszik olyan szomorúnak. Jó kedvvel jár-kél a házban s mintha rendben levőnek találná a történeteket. Egy kicsit több a dolga, meg vendég se jár annyi, mint azelőtt, de az se nagy baj. Majd csak akad valami jóra való eseléd a házhoz, valami jó dolgos leány, aki segít leszedni a teher felet ő róla. A Boglar Sára leánya is szolgálatot keres. — Majd szegődötti azt. — Inkább eselédnek is való munka az, a mit Erzsók végzett. Az uraságok is mindig ezt mondták. Az a gyerek hadd menjen a maga útján, úgy leli meg a boldogulását. Nem a szemégtödör körül annak a helye; meg ez az ivó, meg az a kármentő; mind szük az olyan szépséges teremtsének, mint az Erzsók. Levegő, levegő, sok levegő kell az olyan virító szép virágnak. Azt mondtak az uraságok. S bizony, akárhogy lamentál is István gazda, maga se tudja, mit sirat.

Csökönys természetű ember. Hiába beszél neki az okosabbik, hogy akárhány példa volt már hasonló. A Kereki Mihály szijgyártó leánya is ott hagyta a szülei házat, a városba ment szolgálatra, s mire újra visszatért, majd fölvetette a jó mód. Kicsi kis batyut vitt magával, s aztán később három ferslőgába is alig fért bele a szebbnél-szebb uri vigonó. A szülek odaig alig hogy boldogultak, azontul meg már négy jóvas ekhős szekér szállította a sok lószert

számot a megyében a nagy vásárookra. Esztendő múltán már meg is vették a morgó-utczai nagy cserepes házat. Gazdag, uri, büszke népség lett a Kereki familia. Még István gazdát is érheti ilyen szerencse, csak várja sorsát bekésséges türelemmel. Erzsók ügyes, okos, életrevaló leány volt mindig, nem kell azt felteni.

Rénes gazda csak hallgatja, hallgatja a szép szót. Egy ssóval se modd ellent. Minek? Ugyse értenék meg az ő baját. Egyszer dünyögte úgy a foga közt, hogy éppen attól fél ő, hogy haza talál vetődni.

— Rossz sorsban?
— Dehogy. Azt szeretném. De amattól félek a jó módjától.

Ugy nezték rá, mint valami bolondra, a kinek a nagy bánat elvette az esztét.

Azontul hát nem mondott se igent, se nemet. Legjobban azt szerette, s arról a rossz leányról nem is beszélnek neki.

A téli uapokon el-elbujt a vendégei elől hol az istállóban, hol a faskamrában akadt dolga, de ha csak tehette, az ivó-szobát elkerülte. Nem akarta hallgatni azt az örökös vigasztalást. Nehezen várta a tavaszt. A mezei munka szórakoztatta. Ott a szabad ég alatt megennyhült a lelke, s a természet virradása, ébredése, élete jobban megvigasztalta minden emberi szónál.

Egyikben, egy szép verőfényes tavaszi napon, mikor körüljárógatja a kis szántóföldjét, hogy meglássa, »hogy hajj a vetés« valak pótolja a háta mögött.

Két-három kis hóbítás pacsirta is ijedten rebben fel az utszélről s Rénes gazda is meg-rázkódva fordul hátra.

A felesége volt.
— Te vagy?
— Én, apjuk.

— No, mi, para?
— Nagy hírrel jövök.
— No?

— Hogy is mondjam csak? . . .
— A korcsmát magára hagyta.
— Van, aki őrizze!

És olyan boldog meglepődéssel mosolygot hozzá.

Rénes gazda meg megjéjdt ettől a szótól s meg attól a mosolygástól is.

— Van-e?
— Van ám.
— Kicsoda?
— . . . Az Erzsók . . . hazajött.

István gazda szemei haragot lövelnek, ökölbe szorítja két kezét s ajkai mintha szidalomra készülének.

— Kergesd el; otthon ne találjam a czudart.

De az asszony csak tovább mosolyog, mintha azt mondaná magában: »megállj csak, mindjárt nem haragszol te olyan nagyon, csak mondjam el a többit.«

— Ugyan, ugyan, édes gazdám. Ne toporzékoljon mindjárt. Hiszen még el se mondtam a javát. Hát hazajött. De hogy! Jaj, ha meglátja, a lőréből is kibújik kelmed örömebe. Megszépült, megemberesedett. Olyan mint egy angyal. Ugy felöltözve, mind a tiszteletesné asszony. A ferslőgja tets van szebbnél-szebb selyem ruhával és ilyen rakás bankó van a láda fenekén. A sok arany, gyémánt gyűrű az ujján; meg minden . . . el se tudom én azt mondani.

A pénzt azt kelmednek hozta, hogy házat vegyen rajta. . . Hej, nagy boldogság virradt reánk édes apjuk.

István gazda csak nézi, s a láztól kipirult arcú öreg asszonyt, aztán elfordult tőle, s csak annyit mond:

— Otthon ne találjam, ha hazamegyek, az mondom.

— Vaksággal verte meg kegyelmedet az isten! Vaksággal!

És kőtenyebbe törülgetve könyező szemeit, visszafordult azon az uton, amelyen jött, s még otthon is sirva panasolja vendégeinek, hogy az ő urat vaksággal verte meg az Isten.

A hajduk Lengyelországban.

— Történeti rajz. —

Hej! törökverő nyalka hősfiak, beh sok jó muzulmánnt küldtetek a paradicsomi tubafa árnyékába, beh sok rettegéstől mentettétek meg drága hazánk lakosait! Hej! Bocskay szabadságszerető, hitvédő vitézei, beh sok harc és vér árán tettétek elviselhetővé szegény Magyarország nyakán a súlyos jármot, de sok jót árasztottatok a mi édes hazánkra.

Hej! ti bátor, ti derék, ti becsületes hajduk!

Meg ne forduljatok a sirotokban, mikor nevetekkel illetem azokat, a kik körültek kiválva s a vad harci életet megkedvelve, mikor már török nem volt s bár szabadság se volt, rablásra adták magokat és széltiben-hosszában harangolták be az országot. Törvény nélkül éltek, mint a szegény legények. Őltek, pusztítottak, a hol tudtak, futottak, bujdólkoltak, a mikor üldöztek őket. Statárium alatt állottak s a hóhérpallos szüntelen fejük felett függött. Tudja Isten, mégse rettegtek tőle, sőt még vakmerőbbek lettek, tetszett nekik ez az örökös ingerkedés — a halállal.

Hírok, nevök elhatott más országba is s megtörtént, hogy egyik-másik olygarcha néhány hónapra zsoldba fogadta őket, leverette velök ellenségét s azután busás hadi sarozot fizettetvén nekik, visszaküldte őket ismét Magyarországra, melynek valóságos rémeivé lettek. Egy ilyen külföldi expedíciójukról akarok írni a rabló hajduknak.

Furcsa az eset, ha nem olvastam volna a történetben, Isten bizony el sem hinném. A mult század elején történt két lengyel főúrral, herceggel Appolniczky és gr. Starniczkyval.

Herceggel Appolniczky barátságos indulattal szerfölött érezte a kutyákkal, miről első tekintetre meggyőzte a látogatót a kapuőröz két hűséges komondor s azoknak dörgő jeladására előrohánó agarak roppant száma. Azt mondják, hogy a kutyaszeretet ragadós nyavalya. Hogy igaz-e voltaképpen, azt nem tudom, annyi bizonyos, hogy Appolniczky hercegné egy csipetnyivel sem maradt hátrább férjénél kutyaszeretet dolgában. Miután pedig ezek az igen tisztelt személyiségek még a mult századbeli historiában fordultak elő, ennek következtében azt sem lehet igazában kikutatni, hogy a házaspárok közül melyiken ütött ki először ez a borzasztó nyavalya. E'ég az hozzá, hogy az Appolniczky hercegi kastély kiszolgáltatót annyi szimatoló állatot, mint a mennyi volt, hogy többet ne mondjak — a budai kutyavásáron.

Történetek aztán az ebek között érdekes polémiák. A herceg és hercegné szép nyári napon azzal mulattatták magokat, hogy kiültek a verendára és hallgatták a felette tanúságos eszmecséret, melynek rendszerint az lett a vége, hogy a hercegi pár czudarul összepörött.

Igy ültek kint egy alkalommal anno 1700 és gyönyörködtek kedvenceikben, melyek minden elképzelhető helyzetben ugráltak, jártak, heverték, játszottak körülötte.

Véletlenül Hektor, a herceg egyik kutyája, megcsipte a hercegné legkedvesebb ölebet, mely eloyikkantotta magát.

— Jaj az én Birim! — sikoltott fel az asszony — még tönkretesz az a goromba, paraszt kutya.

— Tagadom asszonyom — válaszolt a megsértett herceg — az egy hős állat, valódi Hektor, minek bocásátja oda a hercegnő nyafogó ebét.

— Hát a herceg mért nem láncozolja le kőszvényes kutyáját.

— Azért, mert ez az én kastélyom s itt azt teszem, a mi nekem tetszik.

— Igen! Ugy én is majd elmegyek a magam kastélyába, hogy azt tegyem, a mi akarok.

— Tessék.

— Tessék? de nem tetszik, ne bosszantson engem a herceg, huzza meg magát, mikor az eb a büzös, Jean! menjen hozzá ide a kedves Birim!

— Ide ne hozd te Fajankó, mert leütöm

a fejed gombját! Majd eljön a maga lábán, ha akar.

— De herceg! ez mégis csak sok, ez túl megy a korlátot, nézze azt az ebet úgy, mint ha én volnék, ellenkezőleg...

— Hahaha! No ez ugyan gyönyörű hasonlat, éppen méltó önhöz.

— De önhöz meg éppenséggel nem méltó, mert ön alávaló a kapuőrző — komondornál.

Ki tudja meddig ment volna ez így, ha közbe nem jön valami, a mi figyelmüket más felé terelne.

A kapuból felhangzó láрма arra a gondolatra engedett következtetni, hogy alighanem valamely vendéget fogadott dicsbeszéddel a kapuőrző egyik komondor s a többiek annak hatása alatt törtek ki olyan falrengető éljen kiáltással.

A gyánítás nem volt alaptalan. Négy almaszürke által vont hintó igyekezett beljebb hatolni a kastély udvarára. A kocsis s maga a kocsi n ülő uri egyén is látszólag meg volt indulva a szíves fogadtatásért, mit a kocsis azzal igyekezett meghálálni, hogy ostorával valamelyik megtszélőjen az ünnepnap emlékére látható jelt hagyjon, az ur pedig rendkívül ékes dikcióban igyekszik kiütni szív-érzeim, melyben — mint az általános és folytonos üdvívalgásból ki lehetett venni — ugyancsak szépen méltatá a vendégsereg igyekezetét. Elvégre, minekutánna a kocsis ostora következtében egy pár érzékenyebb bőrű alatalnál a hangos üvriadalom üvöltő panaszkodással kezdett atmeni — csendes lehangoltság vett erőt az üdvözöl sokaságon s ezalatt sikerült a kocsisnak célhoz jutni.

— Brihibi, hahaha! — kaczagott Appolinczky — te vagy az édes barátom? Ezek az igaz lakajok alig eresztenek hozzám, ok veszik ki az üdvözlésből a részüket. No csak hogy itt vagy. Isten hozott. Hercegné! bemutatam önnek jó barátomat, gróf Starniczky Kamilt.

— Örülök. (nyíff.)

— Örülök. (nyíff.)

— Jaj a Biri! Jeán, vigye el innen, mert összetapossa a herceget.

— Bocsnat asszonyom, felelé az érkezett véletlenül én hágtam a drága Biri farkára.

— Nemde sajnálja ön uram? ugy-e szereti az ölebeket? Jeán, hozza csak ki a Pincsit, Miczit, Riczát, hadd mutassan meg a gróf urnak.

— Előbb azonban, szolt közbe a herceg: megnézi az én agaraimat. Tudod barátom a Hektor, a mit Varsóban látál velem, gyönyörű kifejtett állat, bátor, erős, mint az oroszlan, hős, mint névrokona.

— Hát a Biri! ah ha tudná a gróf, mily szende, mily kedves, mily elragadó.

Starniczky hallgathatta egy óráig, melyik külön állat, a Hektor-e vagy a Biri? s nézegethette egész nap: a házi ölebet vagy az udvari kuttyak vannak-e nagyobb számmal? Elvégre is arra a gondolatra jutott, ha hogy egy hetig ott volna, vagy megörülne vagy megszeretné ő is azokat a kedves állatokat. Mivel pedig az előbbire sokkal nagyobb hajlandóságot mutatott, elhatározta, hogy látogatását a lehető legrövidebb időre szabja s másnap reggel utnak ered.

Ezzel az elhatározással tért nyugodni s csak hamar elszenderült.

Ejféltájban valami különös zaj ébreszté fel. Az Appolinczky család kedvencei megszimatozván hálószozáját, szerenáddal tisztelték meg a fölötté kedves vendéget.

Hektor vezette a kart s annyi animóval adták elő a darabot, hogy Starniczky az ablakot kinyitván, belső kényszer hatása alatt rebegető hangokat adott a remek előadás felett örömeinek.

A tisztelgők meglapulva, áhitatosan hallgatták az elismerő szavakat.

Starniczky ily módon eleget vélvén tenni kötelességének, lefeküdt.

Biri azonban nem feledvén el Hektor karmolásait s most ennek sikerült tisztelgésétől méginkább bosszantatva, egy közeli szo-

bába zárt társaival egyetemben nagyszerű koncertet rendezett.

Egyik darabnak különösen abban állott legfőbb értéke, hogy melyik tudja tulharsogni a másikat. A gróf előbb lassan, azután szónok hévvel igyekezett tudtára adni a koncertezőknak, hogy el van ragadtatva, de azok még az elért sikert kicsinyelvén, saphói lelkesedésökben a fak és kövek megindítását tözték ki czélul, s valóban addig nem nyugodtak, míg egy darab kő a retteues megindulás következtében csörömpölve nem hullott a nyakukba. Kapta pedig az e kő a megindító erőt a bájos hangokon kívül Starniczky kocsisától, ki szintén virasztva hallgatá a tisztelgő csoport egetverő hangjait.

Az ölebek elnémulása után jótékony álom kezdé környékezni a gróft; az éji szender lassanként lejjebb nyomta szempilláit; tagjain jóleső zsibbadás vett erőt s lelke az átélt boldogító percek hatása alatt gyönyörű álomkép rajzolásához fogott.

Hektor azonban, hogy még több kedveltséget szerezzon a gróf előtt, előbb pianó, azután pedig forte, egész érzéssel kezdett magasztos bariton hangjával szólani. Starniczky felriadva lelkesülten ugrott ki ágyából és szép szavakkal biztatá Hektort a nagyszerű kezdett folytatására. A nógatás nem volt eredménytelen. Hektor, hogy a benne vetett bizalomnak megfelelően fortissima fujta a különben is csillogokba járó darabot.

Ez már több volt a soknál. — A grófot örülesi rohamok kézdették környékezni, veszett dühvel ragadta fel fegyverét s néhány pillanatra mulva a dalnok Hektor érző szívének áldozatja lön.

No hanem azután most már nem volt más ut a gróf előtt, mint azonnal menekülni a hercegi kastélyból s nem várni be Appolinczky rettenetes haragját. A menekülés ugyan sikerült, de a herceg kedvenc kuttyájának boldogtalan halála felett oly éktelen bosszura gyult, hogy azonnal harci készüődéshez látott s rövid idő mulva pár ezer emberrel dulva rontott Starniczky birtokaira. A gróf szorult helyzetében f u t á r t küldött Magyarorszába, hogy a harczra mindig kész hajdukat segélyadásra szólítsa fel. A hajduk a kedvező föltételek mellett utnak is indultak Lengyelország felé, s éjjel-nappal siettek Starniczky segítségére.

Nem érhetek el. A sors másképp határozott. Hektor halála nem maradhatott büntetés nélkül. Appolinczky a hajduk megérkezése előtt egy ütközetben tönkretette Starniczky kisdéd seregét. Maga a gróf is fogságba került s a herceg parancsából ugyanazon halállal végeztetett ki, amelyet ő amaz emlékezetes éjszakán Hektornak juttatott osztályrészül. Appolinczky diadalmán kiáltott fel, midőn a gróf végsőt sóhajtott:

— Hektorom! meg vagy bosszu'va!

Nemde különös história? Aki nem hiszi, olvassa el Lengye ország történetét s megfogja találni.

Ne gondolja azonban senki, hogy a hajduk ezt annyiban hagyták, hogy szépen megfordultak és visszajöttek. Nem szoktak ok olyan nagy utat hiába megtenni. Bizony megbánta az ő segítségüket Appolinczkynek, de talán még másoknak is egy pár faluja. Sőt egész déli Lengyelországnak is hírével volt szép járásuk.

Valahol erről is olvasható a dubrovcei krónikában.

S. Szabó József.

Az ő imája.

Ott térdel a lányku, két térdén az ágyba:
Imádságos könyve, előtte kitarva.

Keze összefogva, a sorokon szemé,
Olykor emeli csak a menny boltja fele.

Leromlott hab ingét kulesolt keze tartja,
A lámpa világa félve ragyog rajta...

Egy imádkozó szent, az oltár-kup alatt,
Szent, kire a szennyből egy hajszál nem tapadt.

Szent, kinek a bűne csak az az egyetlen,
Hogy meg mert jelenni földi életében.

Hány este láttam már! Oh, hanyadszor nézem
S szívem mindannyiszor hasadozni érzem!!

E lány, siketnéma. E lány az én lányom.
Mennyi névtelen kin lappang e világon!

Nem született annak, itt kapta ez átkot.
Nem szép kikeletet, csattogás közt látott.

A „Falu r o s z á”-nak minden dalát tudta,
Vert mint a fűlmile, szökdécselve, futva.

Orozva ragadta torkon a bős járvány,
Kifosztá s eldobta nyomorultan, árván.

Véletlen, codakép, megmarad, kiépu,
De hallás, de emlék s tudásai nélkül.

Mindent elfelejtett, újra tanult mindent,
Mint egy hervadt bimbó úgy imbolygott itt lent.

Ma, mikép a czedrus, ékes, erős, deli,
Szíve, lelke, ép, dus, széppel, jóval teli.

Okos, szemérmes, munkál szakadafan,
Néha zokog csak fel, hogy ily suly alatt van.

Tanul, tud, mit tudhat. — De, oh, én istenem!
Tudása, te rólad, ugyan milyen legyen?

Hisz a legbőlebb is mikor hozzád fordul,
Alig különbözik valamit a portul.

Ó meg a betüket, gyűjtse bármily hévvel,
Hogy lásson a bőlesek világos fejével?

Hogy te, ki vagy? Mi vagy? Teremtője, atyja:
Mindenható, igaz... hát hisz, ezt tudhatja.

Vagy, tán, több nem is kell? Neki is elég-e
A mivel beéri, ég, föld kerekége?

Neki lehetetlen, ő nem áll meg itten,
Ő, nem nyugtatik meg az előrt hitben.

Tanult dolgaiból, nem az következik,
Hogy ő, ki büntelen, mártyrként veszeszen itt.

És akkor mit gondol? Mi nyugpontja, ezéja?
Hiszi hogy meglágyul az egek aczéja?

Fölrezdülnek agyán az elszibbadt szálak,
Zengő szót, dallamárt álmodik magának?

Szeretnék átlátni ez ártatlan fejen,
Mi az a mi benne él, forr, végbe megyen?

Mert arra nincs eset, nincsen olyan este
Hogy azt, mit most mivel: egyszer is felejtse.

Képzete küzd? Fent? Lát? Merre szárnyal, kutat?
Nem bírom belátni előtte az utat.

Egy, bármint bizonyos: a mit így tesz ima,
Felhős, alaktalan, gomolygásaiba.

S neked forma nem kell, szó, szín, hang cifrája
Szíve meg szemeid napfényét kiállja,

Csak hallszik-e vajon, ezt már nem tudhatom
Lelke szárnyesapása a mennyboltozaton?

Feljutnak-e hozzád az imák, fohások?
Meghallod-e azt, ki trónodho' kiáltoz?

Téssz-e különbséget? Betöltöd-e mindet?
Vagy, egyet se soha? Észbintó tekintet!

Hát ha nem hallgatsz meg senkit e világon:
Ez egyet hallgasd meg, én uram, királyom!!

Kolozsvár, 1895. Szeptember.
E. Kovacs Gyula.

Csillagászat.

Irtá: Simon István,

Sugár Béláról malicziózusán azt mondják a kollégái, hogy a mézes heteit fölti, melékfoglalkozásul azonban a tanári pályán is működik.

Vajjon milyenek lehetnek egy tudósnak a mézes hetei?

Béla barátunk ebéd után végig heveredett a kanapén s rágyújtott, de nem annyira a csibukja füstjére ügyelt, mint inkább azokra a szállingózó porszemekre, melyek az ablakon behatoló napsugár nyálájában usztak.

A három hetes kis felesége oda vitte hozzá a fekete kávéját s letette elébe egy székre: maga pedig mellé ült a kanapéra.

— Maga nem alszik Béla?

— Nem alszom lelkem, miért kérdi?

— Mintha észre sem vette volna, hogy itt vagyok?

— Dehogyszem, tubiczám, mindjárt észrevettem.

— Kialudt a csibukja?

— Az ám, kialudt,

— Erre sem néz, mit néz?

— Ezt a port.

— Maga haragszik, de én nem tehetek róla, ha annyi por bejön egész nap az utcáról.

— Én? . . . hogy haragudnám, hiszen én szeretem nézni.

— A port?

— A port.

— Aztán miért?

— Nézze csak drágám, milyen szépen usznak itt a napsugárban ezek a porszemek? Egyik kisebb, a másik nagyobb. A kicsi követi a nagyobbat, mindig a nyomában halad, de sohasem éri el, pedig a nagyobb vonzza a kisebbiket. Epyetlen egy porszem sem ütközik össze a másikkal, nézze, vizsgálja!

— Elhül a kávé!

— Igaz, igaz! — szólt a fiatal férj s az azal felemelkedett és nagy hirtelen felhajtotta a kávéját. Egy kortyot csinált belőle, minek vesződjék vele?

Jóízűen felkaczagott a kis menyecske, olyan kedvesen, hogy más okos ember az ölébe kapta volna s úgy csókolta volna összevissza?

Béla barátunk azonban úgy maradt, a hogy a »kávézás« után visszahanyatlott s kérdőleg bámult a feleségére.

— Te bo-o-hó, szólt alig tudva magát kifejezni a kedves asszonyka a nevetéstől, nem volt a kávéban cukor.

— No lám, észre sem vettem, mondá nagy fegmával a férj,

No várjon, megédesítem a száját, így ni. Csup, czup, czup. Már több is egygyel Adja vissza!

A férj visszaadta — azt az egyet.

— Nem keserű már a szája?

— Nem.

— De az enyim keserű, mert én szivtam ki onnan. Szívja vissza rossz ember!

Visszaszívta. Engedelmeskedett; olyan volt, mint a kezes bárány, de magától nem talált ki semmit. Hát a puskaport hogy találta volna fel?

— Már megint azt a csunya port nézi?

— Igen, azt nézem. Azon gondolkozom, hogy ez a föld és az a sok-sok csillag is, a mit az égen látunk, meg a mit sohasem látunk, épen úgy vonja — kergeti egymást, mint ezek a porszemek itt; úgy ruhaanak azok is mindnyájan, egyik a másik körül forogva ugyan, de nagy tömegükben mégis mindnyájan egy irányban, mint ahogy ezek usznak itt a levegőben. Milyen furcsa volna, ha az a sok-sok csillag, a mit legalább látni szoktunk esténként s a melyek közé a mi földünk is tartozik, nem volna egyéb, mint porkeverék egy roppant nagy szál uri embernek a szobájában, a ki most épen úgy csibukozik a kevereten fekvé, mint én?

Egy légy szállott a tudós orrára. Az asszonyka utána kapott, hogy megfogja. Elszalasztotta biz' azt, hanem a port a fénynyalában alaposan összekavarta a kis keze legyintésével.

A tudós tovább füzte gondolatait:

— És ha annak a reitendő nagy embernek a felesége épen így összekavarná a kis kezével a szobájában a porát azon a ponton, ahol mi is uszunk . . .

— Jaj! mi lenne akkor?

— Hát szaladgálnának a csillagok pályát tévesztve össze-vissza. Már akkor összeütköz-

sek is lennének. Lehet, hogy ezt a mi földünket is darabokra zúzná egy másik.

— Hát az emberekkel mi lenne?

— Meghalnának mindnyájan egy szempillantás alatt.

— Jaj Istenom! én félek, — szólt az asszonyka gyűszű-alakra összezacsucoritott ajakkal, aztán odabujt a férje keblére. Még mintha remegve is — a félelemtől?

A férj pedig csak folytatta az ő fejtegetéseit tovább:

— A halottakat nem temetné el többé senki. Egy részök lerepülne a földről . . .

— Hova? — kérde felegyenesedve a kis menyecske. Egészen ki volt pirulva — lehet hogy a félelemtől.

— A semmibe, a világűrbe. Ott kovályognának talán örökké, vagy addig, míg egy másik égitestre nem hullanának.

— Borzasztó! De most megálljon, az én kérdéseimre feleljen. Maga azt mondta az iment, hogy »ha annak a roppant nagy szál embernek a felesége a kis kezével megkavarná a port . . .« Milyennek képzelet azt a kis kezét?

— Bele férne vagy száz millió naprendszer.

— Nem vagyok féltékeny az ideáljára, — szólt nevetve az asszony, aztán tovább kérdezte a férjét:

— Maga nagyon szereti a csillagokat ugy-e?

— Igen, kivált a mi napunk bolygóit, mert azokat legjobban ismerem.

— N-vezze meg hát, melyek azok a csillagok, a miket szeret?

— Merkúr, Vénus, Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus, Neptunus.

— Hát még?

— Meg az astoroidák

— Hát még?

— Meg az üstökösök.

— Nincs több?

— Nincs.

— Van, fedezze fel! Mindig ott bolyong az is a napja körül, nem is válik el tőle soha, mert az a nap vonza, erősen vonza magához, — szólt szenvedélyesen a szép asszony, miközben átkarolta a férje nyakát s úgy nézett a szemébe.

— Felfedeztem, — kiáltott a férj föleszmélve, ott ragyog a tüze, a fénye a két szememben, te vagy az én legkedvesebb, legdrágább csillagom. Aztán megölelte, megcsókolta a kis feleségét hosszasan, szenvedélyesen.

De már mégis felfedezte volna a puskaport!

A Vesuvon.

Naplótöredék.

— 1894. szept. 8. —

Déli 11 óra volt, midőn sebtiben bejávra Pompejít, az eltemetett várost, az annuciatai kisebb állomáshoz indultunk, hogy Resinában kiszállva a Cook cégnek rank váró társas kocsijain a Vesuv csúcsára jussunk látni a természet legnagyobb csodáját, e vén bűnös hegynek menydörgésszerű hangot adó s folytona füstölgő torkát, mely emberemlékezet óta 58-szor szőrt már rémitő halált és pusztulást ez életet és boldogságot lehelő vidékre.

Az ég teljesen felhőtlen volt; a délitáiai nap égetően szórta reánk sugarait, melegét igérve a késő éjjeli visszatérésre is; a kráter ott fenn folyton »dolgozott« gomolygó füstfelhőt okádva, melyet fényes nappal is rémesen világított meg a perczenkint fel-fellobbanó lávatűz; az egész tájon szélséand ült, mit a tenger redőtlen síkja is bizonyítani látszik Szóval minden a legkedvezőbb arra, hogy egy Vesuv-kirándulást felejtettőlenné tegyen.

A pompásan kövezett serpentina Resina házai és kertjei között már meglehetősen meredeken vezet fölfelé azon a 20—25 méter magas sziklakemény lávafolyosón, mely 79-ben Kr. u. az alattunk fekvő szerencsétlen várost Hereulaneumot eltemette. — Resina gondatlan népe, de meg az utazók sem sokat törődnek vele, hogy az uttól jobbra eső kriptaszerű mé-

lyedésben egész nemzedék fekszik eltemetve. Jobban érdekel bennünket, a mit a lávaár felszínének rendkívül termékeny talaja produkál.

Itt a sötét zöld olajligetek váltakoznak világos zöld szőlőlugasokkal, melyekről az állítólagos »lacrima Christi«-t szűrik; odább az aloék, mopályok és kaktuszok között fige, narancs és citromfák versenyt ragyognak egymás mellett.

Mintegy ¼ órai ut után kiérve a villák és kertek kőfalai közül a folyton váltakozó elbűvölő kilátás jutalmaz bennünket a mindinkább gyérülő növényzet elmaradásáért. — 600 méteren felül folyton kigyózdó utunk egyik kanyarulatánál egy öreg remete, ki 40 év óta él a világtól távol egy lávatömb kivájt üregében, imádkozva nyújtja felénk kezét. Még azt néztük, mikép szedi össze a számára bedobott nehány soldot, midőn a diszesen épített meteorológiai és csillagvizsgáló intézet (observatorium) mellett hajtunk el, hol több villanyos és delejes készülék s egy u. n. seitmograph áll a tudósok rendelkezésére, ez utóbbi a gyakori földrengések előleges jelzésére szolgálván.

Az observatoriumtól már erősen laza hamurétegbe van építve az ut, melyet nem a Cook céggel utazók fejenként csak 5 lira lefizetése mellett használhatnak, melyet az ut elején épült bureau-ban fizetnek le.

Végre 800 méter magasban elérjük a gőz-sikló alsó állomását, honnan szédítő meredeken (83:100) 820 méter pályán szállítja még az utasokat a siklónek le s fel közlekedő két kocsija, 12 percz alatt tevén meg oda és vissza az utat.

Az első állomásnál 4 órai ut után kiszállva kocsijainkból azon voltunk, hogy mielőbb beláthassunk a borzasztó természeti elem csudás műhelyébe, kíváncsiak lévén egyszerű mind arra a felséges látványra, melyet a nápolyi öböl, az »égnek a földre hullt kis darabja« a lenyugvó nap szende sugarai mellett a Vesuvról letekintve nyújthat.

Elhelyezkedve a sikló kocsijában úgy, hogy arczom a tyrheni tenger felé fordult, a folyton emelkedő kocsis nyílt ablaka az egész tájnak elbűvölő panorámáját tárta tekintetem elé.

A nap sugarainak fénye még ott játszadozott az álomba merült tenger felületén ezermeg ezer aprócsillagokat rezegetelve, melyekközül sötét azur színben emelkedtek ki a tündérszigetek Ischia, Veschia s különösen Copsi komor hegyeivel s derült gyümölcsösökkel. — Az öböl városai rózsaszínben uszva, mint egy óriás koszoru látszanak övezni a tengert, jobbra a messzeterjedő Napoly; a Cumaldoli magaslat arányos erdeivel, odább Bijac és Misenumon át az öt pomptini szigetig a Gaeta fokig és a Circello hegyig elkalandoz a tekintet. — Délre Castellaware és Sorrento-fehér házain túl a Monte S. Angelo emelkedik lombos erdeivel, kopár mészsziklaival s czik-czakkos gerinceivel.

Az ember még be sem telik a táj szemléletével, midőn 12 percz multán a sikló megáll a felső állomáson.

De a krátert még most is csak 11 percznyi gyalogolás után, melyet a néhol térdig lecsúszó lavilahamuban kell tennünk, érjük el.

A kupkét emelkedő Vesuv csucson fenn jobbra lapos területet mutat, melyből a keleti részen mint óriási sáncz 20—25 m. magasra emelkedik a kémény tulajdonképeni széle.

A lapos területre érve, félelem szállja meg az embert, midőn a földet lábai alatt füstölögni látja, midőn méter távolra egymástól ökölnyi tűz nagyobb nyílásokból ki-kicsillog az izzó láva; itt tojást főznek a forró hamuban; amott vasat, rezet olvasztanak meg egy pillanat alatt valamelyik füstölgő üregben.

Végre ott állunk a tűzokádó szélén, hol soha sincs senki biztosítva, nem csuszamlék lábai alatt a talaj a mélybe, avagy nem csapja-e el egy-egy oszlop lávatömeg a hirtelen széltől feléje csapó kavarez, vagy nem fogja le a kénfüst bódító szaga.

Önkéntlenül is egymásba fogózva borzalommal tekintünk le a mintegy 300 méter átmérőjű és 150—200 m. mélységű nyílásba, mely szélétől lefele padmalyszerűen szélesbül. Szóltanul bámuljuk az átellenes oldalról lefutó lavafolyamot s a mélybe visszahullott mázsányi sulyu izzó kődarabok sizzáhaba lábunk

alól egyre hallatszó tompa dübörgéssel összeolvadva hat el füleinkbe.

A mély fenék egy részében egy óriás nyílás a locomotiv kéményéhez hasonlóan zihál s percenként iszonyu dörgéssel kitorve fenyőszálhoz hasonló rengeteg füst és tüzoszlopot dob fel az ég felé. Az oszlop fenn a levegőben ezer meg ezer ágra szakadva kar- és ember vastagságu tűzkévekben hull vissza a málybe s a kráter széléig felemelt fenék hirtelen lesüppedve újra betemeti előttünk a nyílást. Alig térünk magunkhoz a borzasztó látványtól, midőn egymásután két hatalmas dördülés rázza meg a léget s ismétlődik az előbbi látvány. Kénytelenek vagyunk megvallani, hogy itt, hol a valóság is képzelet számba megy, az emberi phantasia szerepe megszűnik s azzal a meggyőződéssel hagyjuk el a helyet, hogy a gyarló ember istent kísért, midőn e csalfa izzó zsaratnokot rejtő hamu hegyen lépdel.

A síklón lefele ereszkedünk, de még egyre füleinkbe dördül egy-egy óriási robaj s az állomás kis vendéglőjében a Vezuv tompa dübörgésének egyhangú zenéje mellett köljük el életünk legemlékezetesebb vacsoráját.

Este 8 óra felé járt az idő, midőn az egész uitársaság a természeti szépségekben gazdag Campania legesodásabb látványával eltelve, újra kocsiútra ült, hogy 2 óra múlva a nápolyi Hotel Tra-montana kényelmes termeiben kipihenje ez emlékezetes napon tett két igen tanulságos kirándulás faradalmait,

Sinka Sándor.

Gavallérosan.

Irta: Tassi Miklós.

A vonat lomha prüsszögéssel, tompa zakatolással robogott be az új állomásra. Egy éles füttyentésre megállt s az utasok lármája csakhamar veszélylyel fenyegette az emberek füleinek dobhártyáját.

Tóth Ákos ott állt a kijáratnál, figyelmesen megnézve az előtte elmenőket, egyszerűen mind firkésző pillantásokat vetett az előtte álló tömegre. Úgy látszott, kergetett valakit. A betóduló népség összetaposta lábait, gimnasztikai gyakorlatokat végzett oldalbordáin, de ő nem tágitott, az elfoglalt helyet nem engedte át senkinek. Sokszor pedig igen fájdalmasan érintették a mellette elhaladó bizalmi nyilatkozatai, mert egy-egy elfolytott sziszzenést hallatott. Arcza azonban lassanként elkomorodott s mintha kissé el is halványodott volna. Nem ügyelt többé arra a mi körülötte történt. Bámolt előre, szeretett volna látni valakit, a kit nem tudott felfedezni.

— Jó napot Ákos!

Ijdedten tekint a hang felé s ime előtte állott Kerekhegyi uram az ő természetes alakjával.

— Ezt ugyan az ördög hozta most ide, gondola Ákos. Ettől meg nem szabadulok estig. De mielőtt válaszolhatott volna, egy kéz érintette vállát.

— Jó napot tekintetes ur! Bizony meg sem ismerné a szegény embert.

— Adjon Isten, kedves Bánhegyi uram! mondá Ákos felvidult arccal, — azt gondoltam, már nem is érkezett meg. Széna-e, vagy szalma?

— Csak lassabban ifju barátom. Ön nagyon türelmetlen. Tudja, mondá suttogó hangon, a falnak is van füle, Kerekhegyi uram fal, fülük van két jó darab. Tehát várjon egy kicsit, újra kocsiba s majd otthon elmondok mindent.

Ákos a'ig várta, hogy haza érjenek. — Egész uton nem találta helyét. Nyugalanság töltte el egész lényét. Remény és kétség keltek harcra keblében s vívtak szenvedélyes csatát. Többször megkísérelte, hogy vallomásra bírja Bánhegyit, de mindannyiszor ezt a választ nyerte: majd otthon!

Végre hazaérték. Felhaladtak az Ákos szobájába. Az ügyvéd beleült egy hinta székbe s kényelmesen elkezdte magát bintázni.

— Na fiatal barátom — mondá Bánhegyi — most már kielégíthetem kíváncsiságát. Üljön ide közelembre.

Ákos helyet foglalt egy szomszédos széken.

— Remélhetek? ez volt első kérdése.
— Csak menjünk sorba, — ne nyughatatlankodjék. Elmondok mindent s aztán megtudja, remélhet-e vagy nem s magán áll amekülés.

— Tehát még is bizhatok! Ez a tudat boldogga tesz. — Uj embernek érzem magam!

— Kedves barátom! ügye rosszabbul áll, mint gondoltam. Könnyelmű embernek ismerem mindig, de hogy ily nagy mérvű költséget vitt legyen véghez, álmodni sem mertem. — Jelenleg van önnek harmincezer forint értékű v agyona s tudja-e mennyi adósság terheli?

— Ugy 50—60 ezer forint

— Igen! kerek szám 100 ezer!

— Ön tréfál!

— Egyáltalában nincs kedvem tréfálni. Ime itt a bizonyíték. Sorba jártam hitelezőit, megtekintettem az adósleveleket, kiírtam az egyes teteleket, összeadtam, a végeredmény ez lett; ha nem hiszi, itt van, adja össze még egyszer s meggyőződhetik szavaim igazságáról.

Ákos elvette az ügyvédtől az irást, végig nézte, aztán remegő hangon mondá:

— Ugy van!

— Ezzel tehát már tisztában vagyunk, szólt az ügyvéd. Most már beszámolhatok küldetésem második részével is.

— A hitelezőket sikerült egyezsége bironom. Eleinte ugyan vonakodtak, hallani sem akartak semmit a halasztásról. Azonnal kellett volna nekik a pénz. Jól van — mondám — önök fogják megbánni. Egy-kettő megkapja a pénzt, a többie odavész. Ha várnak, akkor mindenkit ki fogunk fizetni. Válasszanak. Lett erre óriási láрма. Egymás közt elkezdtek veszekedni, akadtak higgadtabbak, kik a részletfizetésbe készséggel beleegyeztek, vermesebbek, kiknek azonnal kellett volna a pénz. Majd hogy nem főbe verték egymást.

— Szerettem volna ott lenni!

— Nem mondhatom, hogy valami kellemes multság lett volna önre nézve. — Bizony nyal ön lett volna az első, — a kit elvernek.

— Hosszas láрма és veszekedés után végre is higgadtabbak győztek. Ajánlatomat elfogadták. E szerint ön összes adósságait, tehát a kerek 100 ezer forintot kamatjaival együtt 3 év alatt letörleszti.

— Tudja mit ügyvéd ur! Megfogadom a tanácsát, elvezem Kerekhegyi Irmát. Igaz ugyan, hogy nem szeretem, de élni szép.

— Hejyesen van ifju barátom. Nem jó mindig a szivre hallgatni sokszor jobb tanácsot ad az ész. Csak bátran! előre, biztos a siker.

— Holnap megkérem a kezét. Isten önnel, kedves ügyvéd ur! Majd azután elszámolunk.

Másnap örömtől duzzadó kebellet ment Ákos Kerekhegyiékhez. Egyenesen az öreg szobájába igyekezett. Ismerte a járást, hiszen sokszor megfordult ott azelőtt. . . Egyszerre csak hangos pörbészéd vonta magára a figyelmét. Az öreg szobájából hallatszott.

— Uram! ne tegyen tönkre!

Ez az öreg hangja, mondá Ákos elhalványodva.

— Nem engedhetek, mondá egy másik férfi hang. A pénz nekem is kell. A határidő régen lejárt. A multkor csak 3 havi határidőt kért, az is eltelt s most sem fizet.

— Rosz volt a termés! Olcsó az étel, nem tudok tudadni rajta!

— Üres beszéd. Ezt a mentséget hallottam a multkor is. Tovább nem várok.

Vagy-vagy!

Ákos szédülni érzte fejét. A szép remény a fenyves légvár, mit magának alkotott, összeomlott, füstbe ment. A szabadulást a kitől várta, csak oly koldus, mint ő, csak az lesz a sorsa, mint neki: guny és megvetetés, megaláztatás!

Megfordult s támolyogva tért vissza lakására.

Reggel átlótt fejfel találtak ágyában.

Az őrangyal.

(Igaz történet.)

Irta: Kuthi Zeigmond.

Eőri János bankár lázas léptekkel jár-kél dolgozó szobájában, egy sürgönyt a kezében tartva.

— Nincs segítség! Nincs mentés! A kin annyiszor segitettem, a kit annyiszor kirántottam a hinárból, a kit annyiszor megmentettem a tönk széléől: ezek mind, mind elfordulnak tőlem! — Nem ismernek, nem akarnak imerni!

Igy monologizált Eőri és a kétségbeesés visszatükrözött arcán!

— Szegény Klárám és kis Piroskám, mi lesz belőletek!

Eőri megállott diszes, antik faragású íróasztala előtt, a hol elefántcsont keretben feltűnő szépségű neje és egyetlen 4 éves kis leánykája arczépe volt.

— De nem tehetek másképp — mondogató magában Eőri. Ha meghalok, úgy nőm gazdag rokonai gondoskodnak róla és gyermekeimről. Ha nyomorban és szegénységben élek is, nem segíthetek rajtuk. Mindenemet elvesztettem ezen szerencsétlen spekulációban! Holnap, a szent karácsony napján, lefoglalják még a butoromat is! Én nem tudom túlélni ezt a szegényt!

Dolgozni tudnék! Klárám — ezen jó lelekért és ártatlan gyermekemért tudnék fat vágni, kapálni! Oda állanék sarki hordárnak, de azok gunyát tűrni, nézni, a kik lebzseltek nálam, a kik megették ételeimet, megittak boraimat: ahoz nincs erőm!

Barátaim lesznek az első, a kik elítélek, a kik követ dobnak reám, a kik svindlernek neveznek el: inkább meghalok! Egy revolver-golyó véget vet életemnek és míg Klárám hazajön, vége lesz mindennek. De előbb bucsut veszek tőle!

Eőri leült íróasztalához és elővett egy iv papirost, hozzá fogott az íráshoz. A bizony nem ment oly könnyen!

Visszagondolt arra az öt boldog évre, melyet nevével töltött, kit szeretett, imadott és a ki őt bálványozta.

Könnyei végig peregettek arcán és a finom velin papírra hullottak.

— Még gyenge találnék lenni, és nőm minden percében hazajöhet — siessünk hát! Mondta a kétségbeesett ferj és lázasan irt — irt —

Elmondta írásban nevének, mi készítette a halálra, elmondta, mennyire szerette, hogy nevet áldva hal meg, elmondja, hogy nevelje gondosan leányukat és ne atkozzák emlékeit.

Most kivette revolverét az íróasztal fiókjából, felhuzta ravaszát, akkor az ajtó megnyílt — és a kis Piroskája — egy négy éves anyagszépű leányka lépett be.

Eőri karja a revolverrel lehanyatlott.

A fegyvert az íróasztal alá dobtá.

— Papa, papa, mamuska elment, dada is elment, Piroška pedig unja magát. Mesélj nekem papuska! Mesélj szépet a karácsonyi tündérről a ki hozza Piroskának a sok szép babát!

És a kis anygalka rámaszott atyja térdére, simogatta arcát, csókolgatta szemét, homlokát:

— Mesélj papuska Piroskádnak!

Eőri átkarolva gyermekét, keblere zárva és összevissza csókolta, aztán mondá:

— De Piroška fél, mert a szél úgy sivit — így ni — vüh! — vüh! — vuh: vuh és a kis ártatlan pufók arczóskait felfújva utánozta a szél üvöltését.

Kinn csakugyan üvöltött a szél és sepercet a havat.

— Papuska is fél, látom, azért sirt Megpillantva az íróasztal alatt a revolvert kérde:

— Papuska, mi az ott az íróasztal alatt? karácsonyi ajándék az is!

— Az puska, édes leányom!

— Olyan puska, a melyet a szomszédok Laczija kapott a bácsijától?

— Igen, olyan puska az?
— Mondjad csak apuska, miért fúj ugy a szél? talán haragszik a jó istenke?
»Oh piroška jó lesz, nem fog sirni soha, nem fogja letörni a baba fejét és megissza a kávéját, csak ne fujjon már az a csunya szél!»
— Tudod mit apuska, imádkozunk és kérjük az Istenkét, ne haragudjék, én már tudok imádkozni így ni:
És a kis ártatlan összetette kezét és imádkozik:

»A nap leszállt, az éj beállt
Álom jó szememre,
Jó Istenem viselj gondot
Alvó gyermekedre.»

— Mondjad csak apuska, a jó Istenke is kap karácsonyra ajándékot?

Ugye ő szép, nagy ajándékot kap, mert ő mindig jó! A gyermek nem várta be a feleletet, hanem folytatta kérdezősködéseit.

— Van-e a Istenkének is Piroškája? Az kaphat ám csak szép, nagy bábút, akkora nagyot, mint én vagyok!

Nemde?

Nem kapván a lelkében magával tusa-kodó apjától feleletet, a szél pedig még nagyobb vehemenciával süvöltött, a gyermek sirni kezdett.

— Piroška fél és a mamuska még mindig nincs idehaza, hol a mamuska? Miért nem ön már? ha itt volna, nem félne Piroška. Mamuska megkérné a jó Istenkét, hát mindjárt elállana a szél, ugy bizony! Mamuskát nagyon szereti a jó Istenke!

A gyermek naiv szavai tüzes vaskint égette Eöri lelkét, a jó Isten szereti a mamuskát, őt pedig elveti magától.

Ha a mamuska itt volna, nem félne ez a gyermek még a tomboló vihartól sem, ő pedig szerencsétlenül akarja tenni mindkettőt, nyomorba akarja taszítani mindkettőt; holott mindkettőt imádja őt.

Kebléhez szorította gyermekét, a ki sohajtozva, fojtott könnyel a szemében elaludt atyja keblén. Eörinek nem volt bátorsága gyermeket felkelteni vagy karjaiból letenni, ott ült gondolatokba merülve, szemeit a leírt levélre meresztve.

Nem vette észre, hogy neje lábujjhegyen lépett be és ferje háta mögé állva, annak vállai fölött elolvasta a levelet. A kiterített sürgöny, mellette a revolver megmagyarázta neki az iszonyu helyzetet.

— Janim te! mondá a nő az alvó gyermekre mutatva — te képes lettél volna...?

Erre felrezzent, az alvó gyermeket a pam-lagra fektette és neje nyakába borulva, zokogva mondá: „Ez angyal mentett meg a haláltól! Ó leány örangyalunk! Nem bánom, bármit mond a világ, új életet kezdünk és mi tovább is boldogok leszünk!”

— Még boldogabbak, mint eddig, mert én munkatársad, segédéd leszek; együtt dolgozunk, együtt faradunk és oly nagyon, nagyon boldogok leszünk, — mondá Klára.

Es egymást átkarolva nézgették az alvó gyermeket, a ki álmában is azt suttogta:
— Mamuskát szereti a jó Istenke! Mamuska szép ajándékot kap.

»Bizony szeretett engem az Isten, — ha nem engedte, hogy oly nagyon-nagyon boldog-talan legyek.» Legyen áldott az ő neve! — mondá Klára.

Ujra Ő.

Irta: Vántsa György.

Felejtének s az emlékezet
Mindig te hozzád vezet.

Ott, hol az Őlt folyó a »Hargita« sziklás bérceit zúgva, rajongva töri át, hogy bilincseiből szabadulva a »háromszéki« rónára lépjen, egy a természetől gazdagon megáldott, kies völgy keblén fekszik M... fűrdő.

E kies völgykatlant keletről a »Hargita« hegység bükk- és tölgyerdőkkel koszorúzott bércei, melyeken hajdan a »Herecz vagy Mikó« és »Kincés« várai hirdették a székely népfaj harcokészégét; délen a »háromszéki« róna, melyen nem egyszer vívta e maroknyi nép szabadságát; nyugaton az »erdővidéki« lankás hegysoportozat, mely keblében gazdag

köszénbányákat rejteget; nyugaton pedig a »Szent Anna« tavát — a székelyföld e regékben gazdag tengerszemét keblén rejtegető magas hegysoportozat veszik körül.

Északon mint fátorképek látszik még a »Torjai Bűdös«-t magában rejtő bérce és a székely »rabonbánk« ősi fészke, a romjaiban is fenséges »Bálványosvár«.

Ezen elragadó panoráma közepén fekszik, mint szerény kis ibolya, rövidke történetem színhelye — M... fűrdő.

E szerény kis fűrdő, mely nem ékeskedik modern villa sorozatokkal, tényes építkezési műremekkel, de azért a kényelem tekintetében nem áll utolsó helyen, már kora tavasszal, az ő megszokott vendégeitől benépesül, a kiket már évek hosszu során át a jó Pali bácsi fogad és helyez el, a ki nélkül elképzelni sem lehetne M... fűrdőt. Az idős fűrdős közönség egy nagy családot képez, mely nagy családnak Salamon Jánoson kívül, a ki állandó muzsikusa — a lelkét a mi Pali bátyánk képezi.

E kis fűrdőhelyet sok nehéz beteg keresi fel, (nem akarok reklámot csinálni), de, mindannyi gyógyultat hagyja el. Sokan vannak a törzsvendégek közül, a kik csak hálából töltik el a szezonot azért, mert egészségüket ottan nyerték vissza.

Egy alkalommal én is ottan töltöttem el a nyarat, de nem gyógyulást kerestem ott, hanem szórakozást.

A szép számban megjelent fűrdős közönség között feltűnt nekem egy csinos természetű, barna arczu, fekete szemű kis leány, a ki mindig egy maga sétált az árnyas fasorok között. Kerülte a társaságot, nem használt semmi kurát. A délelőti és délutáni zene alkalomával pedig félre vonult, fölkereste a sétány legtávolabbi helyeit, hová nem hallatszott el a Salamon szivhez szóló nótája.

Estélyeken, melyek ott voltak akkor bőviben, nem lehetett látni a kicsikét.

Gyakran láttam csöndes holdvilágos estékén, hogy öreg mamája kisérteben csaknem éjfélig künn sétált vagy leült a sétány egyik löczájára s maga elé bámult, életjelt csak annyival adva magáról, hogy olykor-olykor szag-gatottan felsóhajtott.

A közönség megszokta őt s mint külön-czüt emlegette csak.

A szomorú arcz mögött egy titkot láttam nagy titkot, mely elvette az alig 18 tavaszt számláló szép leányka életkedvét, elhervasztotta arca rózsáit. Égtem a kíváncsiságtól megtudni a rejtélyt.

Több napon át csak néma szemlélője voltam. A távolból követtem magános sétán, s mintha a véletlen hozta volna magával, gyakran találkozunk ama csendes helyeken, hová nem hatottak el sem a zene sem a jó kedvű közönség zajának hangjai.

Egyelőre láttam, nem tetszik neki, később megszokott, sőt még köszöntésemet sem utasította vissza, néma sohajással viszonozta azt.

Céломhoz egy lépéssel közelebb jutottam.

Később a mamájával kötöttem ismeret-séget, ezt az utat találva a legrövidebbnek, mely a kis leány bánatának titkához vezet.

Gyakran elkísértem magányos sétájakon a mi egyelőre a kis leánynak terhére volt Jelenlétem nem tetszett s valahányszor hozzá, jök csatlakoztam mindig anyjával hagyott, ő meg előre ment, vagy szokott helyen leült s maga elé mészott.

Egy alkalommal bátorságot vettem magamnak s megkérdeztem az aggódó mamától, mi baja lehet a leánynak?

Ő nagyon beteg, mondá, többet nem tudtam meg.

Junius első napjaiban lehetett a midőn egy délután ismét követtem az ő megszokott séájukon. Ő elől ment s mi pár lépésre tőle visszamaradva követtük őt csevegve M... fűrdő gyönyörű fekvéséről. Séta közben a kis leány egy tárgyat ejtett el, a mit én fölvettem. Egy kis medálion volt, mely az eséstől kinyíltan jutott kezeim közé.

Egy férfi arczképét pillantottam meg abban, a mi kezembe adta a rejtély kulcsát. Betettem a medáliont és hozzá siettem.

Nem kedved ejtette el a tárgyat, kértem tőle? De igen, én vesztettem el. Köszönöm s azzal rám tekintett éjsötét szemével, mintha kérdezte volna: ismerem-e annak titkát. Tovább sétáltunk, én hozzá csatlakoztam s csevegtem neki mindenről, de ő nem vett részt abban, mintha nem is hallotta volna miről beszéltek. Magával és gondolataival volt elfoglalva.

Ismeretségünk bátorságot adott arra is, hogy lakásukon fölkeressem.

A fent elmondott esemény után pár nap mulva elmentem csendes otthonukba. Az előszobában ült a mamája, ő meg bent zongorázott. A zongora méla bus akkordjai ezt a dalt adták vissza:

Bánatosan zeng a madár,
Vesztett párját siratja...

A mit az az arczkép el nem mondott, tudtomra adta ez a dal, melynek minden egyes akkordja egy szerelmében mélyen csaldott szív megható panasza volt.

Nem mentem be hozzá. Megvártam amig elhangzott az utolsó akkord is. Ekkor bementem hozzá. Ott ült a zongora előtt, fejét szomoruan lehajtva, könyvtel szemekkel nézett arra az arczképre, a mit kezei között tartott. Rám tekintett, mintha mondotta volna, már ismeri titkomat. Ez az én nagy betegségem, mely szivemen rágódik s hamarabb el, mint a hogy maguk hiszik.

Pár percz mulva bucsut vettem, nem tudtam tovább tauja lenni a fájdalomnak, mely egy élet tavasszán levő kis leány egész életét tőkre tette.

Néhány nap mulva nagy nép csoportozat verődött össze a Balogh István uram kaszálján mely amott az Őt folyó egyik kanyarulatában fekszik.

Egy hullát fogtak ki a halászkok, a mire ráborultan zokogott az én ismerősöm mamája. Oda mentem én is. A titok, fájdalom megvolt oldva, az áldozat előttem feküdt, némán, hangtalan. Megmerevült kezei között két tárgyat szorított, az előttem ismeretes medáliont és egy darabka ujság papirt. Lehajoltam hozzá s kivettem megdermedt kezéből azokat, nehogy avatatlan kezek közé kerüljenek.

Gondolataimba merülve mentem haza, kis szobamba bezárkozva kezembe vettem a vizes papir lapot, melyről a következőket berüztem ki:

H y m e n. Városunk tehetséges ügyvédje B. Akos a tegnapi esküdtöt örökhűséget N. Katalin kisasszonynak N. Albert földbirtokos bájos és gazdag leányának. Áldás és szerencse kísérije frigyüket.

E hír adta a kis lánynak a végzetes gondolatot, hogy magát eleméssze. Elni nem tudott anélkül a kit igazán szeretett, aki neki egykor mennyországot ígért.

Harmad napján az mi... i község temetője egy sirhalommal lett gazdagabb, A letört virág az alatt a hantok alatt találta nyugalmat és boldogságát.

Meglátogattam gyakran azt a kis sirhalmot. Virágot ültettem rá s midőn a szezonnak vége volt, kivettem Salamon bandáját s bucsu képen elmuzsikáltattam az ő dalát:

Bánatosan zeng a madár

Utaz majd ha arra jársz, térj be az m... i temetőbe, ottan van egy sarkó e fölirattal: Meghalt, mert szeretett. Az alatt a sirhalom alatt pihen a ő örök álmát, némán, csendesen.

Karácsonyra.

Szállj a földre szárnyas angyal,
Áldást, békét hozz magaddal,
Hadd legyen boldog napunk.
Hit, s reményünk nem veszett el,
Mert hisz' összetett kezekkel
Istenhez fohászokunk!